

Sreda, 25. juni 2008. godine
Svedok Peter Woodward Galbraith
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.05 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas, najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Strane su verovatno primetile da nisam juče na kraju dana dao uobičajena uputstva svedoku. Neposredno nakon što smo završili sa radom, zamolio sam sekretara da prenese uputstva svedoku. Gospodine Kehoe?

ADVOKAT KEHOE: Da, preneo nam je gospodin Monkhouse i sve je u redu što se tiče Odbrane.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Da. S tim u vezi, naravno, naš stav je isti, časni Sude. Samo sam hteo da skrenem pažnju Pretresnom veću, s obzirom da smo juče pokrenuli to pitanje, naime, radi se o preslušavanju šest audio snimaka koje smo emitovali. Ispostavilo se da ne postoje, koliko sam sada shvatio, celoviti transkripti dostupni za ovo ili celoviti transkripti dostupni za one audio snimke. Ukupno se radi o više od šest sati, tako da nisam bio u mogućnosti da ih sve preslušam, i očigledno će biti potrebno neko vreme da to uradim. Ne predviđamo, kao što sam mislio juče, da će biti prigovora na te same odlomke, ali naravno, Tužilaštvo želi da ima mogućnost da pregleda celokupan transkript i da se vidi da li dodatni odlomci treba da budu primljeni u spis. Pa mislim, s obzirom na dužinu tih transkripata audio snimaka, ja bih zamolio da mi se odobri otprilike nedelju dana da ih preslušam. Mislim, očigledno je da nećemo biti u mogućnosti da to uradimo ili da završimo danas.

SUDIJA ORIE: Videćemo kakve su moguće posledice, jer, naravno, znam da ako bilo kom drugom delu tih audio snimaka treba posvetiti pažnju, onda, naravno, svedok će do tada već otići. Ali razmotrićemo šta da radimo u tim okolnostima, da li će biti potrebno da se svedok ponovo pozove. Ne sugerišem da to uradite. Ali, u isto vreme, mi ćemo morati da vidimo šta se dešava, kakav će stav Tužilaštva biti, a onda ćemo u skladu s tim postupati.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude. Da li mogu, molim vas. Mi nemamo prigovor da se Tužilaštvu daju audio snimci. Ja sam možda pogrešno razumeo ono što je juče postavljeno kao pitanje. Mislim da se, zapravo, radi o onim delovima koje smo slušali, a ne o šest sati materijala. Mi, naravno, nemamo resurse da bismo napravili transkripte svega toga. Mi transkribujemo samo ono čime se bavimo u sudnici. Naš postupak je u suštini sledeći: dakle, ono što radimo sa video snimcima, na primer, ako izvučemo određeni deo onoga što je inače deo dužeg video snimka, mislim da smo postigli dogovor sa gospodinom Tiegerom da ćemo pustiti audio... odnosno, kratak klip, a zatim da ćemo im dati kompletan sirovi snimak, tako da imaju ceo materijal. Tako sam radio juče, dao sam im ceo audio snimak, ali transkript samo onog dela koji smo koristili u sudnici.

SUDIJA ORIE: Da, vidim da je tako. Naravno, morali bismo da izbegavamo nepotrebno transkribovanje. Gospodine Tieger, ako biste možda mogli da počnete da radite na osnovu video i audio materijala bez transkripta, a zatim da vidimo da li kontekst otkriva bilo kakve važne teme kojima bi trebalo da se bavimo. U redu. Hvala. Gospodine Kehoe, da li ste spremni?

ADVOKAT KEHOE: Jesam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Kada svedok uđe, onda ćete moći da koristite svojih preostalih sat i sedam minuta vremena.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Dobro jutro, gospodine Galbraith. Želeo bih da vas podsetim, kao i juče, da ste i dalje pod svečanom izjavom koju ste dali na početku vašeg svedočenja. A gospodin Kehoe sada će nastaviti sa svojim unakrsnim ispitivanjem. Molim vas, nastavite.

Svedok Peter Woodward Galbraith

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE – NASTAVAK

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dobro jutro, gospodine ambasadore.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Dobro jutro.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, hteo bih na trenutak da promenim temu ... zapravo, na nekoliko trenutaka, ako mogu. Pokazao bih vam i nekoliko dokumenata, a zatim vam postavio par pitanja o njima. Ovo se odnosi na Sporazum o normalizaciji odnosa između Savezne Republike Jugoslavije i Republike Hrvatske.

ADVOKAT KEHOE: Zamolio bih da nam se prikaže dokument koji nosi oznaku 1D33-0199; to je prvi dokument koji ćemo da pogledamo. Kao što se navodi na naslovnoj strani, ovo je pismo stalnog predstavnika Republike Hrvatske u Ujedinjenim nacijama od 11. septembra 1996. godine upućeno Generalnom sekretaru i potpisano je od strane Maria Nobila, ambasadora, odnosno, stalnog predstavnika. Pismo se odnosi na Sporazum o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije. Pogledajmo, molim vas, sledeću stranicu. Ona počinje samim sporazumom. I ako bismo mogli da pogledamo još sledeću stranicu i usredsredimo se na član 7.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore neću da pročitam sve ovo, ali ako u bilo kom trenutku, gospodine ambasadore, želite da se zaustavite i pročitate neki konkretan deo, molim vas, recite mi. Član 7, paragraf 1: "Ugovorne strane će obezbediti uslove za slobodan i bezbedan povratak izbeglica i raseljenih lica u mesta svog boravka ili druga mesta koja slobodnom voljom izaberu. Ugovorne strane će obezbediti ovim licima povratak njihove imovine, ili regulisati kompenzaciju." Paragraf 2: "Ugovorne strane će obezbediti potpunu sigurnost za izbeglice i raseljena lica koji se vrate. Ugovorne strane će pružiti pomoć ovim osobama i obezbediti neophodne uslove za normalan i bezbedan život." Paragraf 3: "Ugovorne strane će proglasiti opštu amnestiju za sve akte počinjene u vezi sa oružanim sukobima, osim za najteža kršenja humanitarnog prava koja imaju karakter ratnog zločina." A ako možemo da se nadovežemo, i da dve stranice dalje vidimo stranicu na kojoj se nalazi potpis. Dokument je potpisan u Beogradu 23. avgusta 1996. godine, a potpisao ga je Mate Granić za Republiku Hrvatsku i Milan Milutinović u ime Savezne Republike Jugoslavije. Pogledajmo još jedan dokument, gospodine ambasadore, pre nego što vam postavim nekoliko pitanja s tim u vezi.

ADVOKAT KEHOE: Želeo bih da predočimo dokument koji nosi oznaku 1D33- 0458. Molim da se malo poveća.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ovo je članak Chrisa Hedgesa iz *New York timesa*, od 24. avgusta 1996. godine. U njemu se na sredini stranice govori o vašim komentarima, gospodine ambasadore. Na sredini stranice možete videti rečenicu koja počinje rečima: "Ovo je istorijski razvoj događaja, rekao je američki ambasador u Hrvatskoj Peter W. Galbraith, srpsko-hrvatski sukob je bio ..."

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Izvinjavam se. Bio sam... oh, našao sam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Oprostite. To je na sredini stranice, izvinjavam se. To je sedam redova na dole, četvrti paragraf. Pratite li me, gospodine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. "Srpsko-hrvatski sukob bio je koren rata u bivšoj Jugoslaviji, i normalizacija odnosa između dve najveće zemlje koje su nastale iz bivše Jugoslavije je značajan faktor u nastojanju da se postigne stabilnost u regionu." Prešao bih na dno te stranice, tu imamo još jedan vaš komentar, gospodine ambasadore.

Poslednji red. Tu se kaže: "Postoji dosta toga što je ovde dobro za obične Srbe", rekao je Galbraith". Gospodine ambasadore, kada pogledamo zajedno ova dva dokumenta, da li možete nešto da nam kažete o procesu u koji su ušle Republika Hrvatske i Savezna Republika Jugoslavija prilikom postizanja ovog sporazuma?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ovo se događalo posle potpisivanja Erdutskog sporazuma i Dejtonskog mirovnog sporazuma, i obe zemlje su bile zainteresovane za normalizaciju odnosa, uključujući i uspostavljanje normalnih trgovinskih odnosa, tako da mislim da je to kontekst. A što se tiče zalaganja za pitanje povratka izbeglica i naknadu, očigledno je postojao politički pritisak u Saveznoj Republici Jugoslaviji da se to ostvari, ali ja bih rekao da je veoma značajno bilo u Hrvatskoj ... odnosno, u Tuđmanovoj odluci da se saglasi sa povratkom izbeglica na papiru, jer su Sjedinjene Američke Države vršile veoma jak pritisak na Tuđmana. Mi smo, zapravo, nametnuli sankcije Hrvatskoj i zapretili smo da ćemo oduzeti licencu organizaciji *MPRI* [Military Professional Resources Inc], koja je njima bila vrlo važna, ukoliko se ne slože o povratku izbeglica i na njihova prava kao hrvatskih građana, kako smo ih mi videli - da dobiju hrvatsko državljanstvo i da povrate svoju imovinu. Dakle, zapravo, poenta na koju nam skrećete pažnju, odnosno na sporazum sa Saveznom Republikom Jugoslavijom, nije bio ustupak kao deo tog procesa, nego nešto na šta je Hrvatska bila primorana, posebno na osnovu pritiska Sjedinjenih Američkih Država.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A taj pritisak Sjedinjenih Američkih Država, da li da je takođe uključivao i ovu odredbu o amnestiji koja je izneta u 3. paragrafu, ovu opštu amnestiju o kojoj smo upravo razgovarali, o svim delima počinjenim u vezi sa oružanim sukobom, osim za najteža kršenja međunarodnog humanitarnog prava koji imaju prirodu ratnih zločina?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Amnestija je bila jedna od stvari koju smo mi hteli da se postigne iz nekoliko razloga. Prvo, to je od suštinskog značaja za sprovođenje Erdutskog sporazuma, zato što je cela ideja Erdutskog sporazuma bila da teritorija pređe iz ruku srpske kontrole natrag i da postane normalan deo Hrvatske ali gde bi srpsko stanovništvo ostalo. Ali ako mnogi ljudi mogu da budu optuženi za izdaju ili pobuna ili za druge stvari možda, znate, za manja krivična dela, onda bi oni otišli. Isto tako, ljudi koji su eventualno počinili te zločine ne bi mogli da se vrate. Dakle, sigurno je naša veoma snažna želja bila da se uvede amnestija za krivična dela kao što su izdaja i ... da postoji amnestija za krivična dela kao što su izdaja, pobuna protiv hrvatske države, što je normalno u mnogim slučajevima kada se rat završi. Mi smo bili protiv amnestije za ratne zločine i teške zločine, kao što su ubistva i silovanja. I u vezi sa ratnim zločinima, mi smo smatrali i insistirali na onome što smo mi nazivali *Primenom pravila puta*. Naime, ako postoji neko ko je optužen za ratni zločin, onda takav slučaj treba uputiti ovom Sudu, koji bi onda trebalo da donese odluku o tome da li je bilo *prima facie* slučajeva ratnih zločina, koji bi verovatno bili preuzeti u nadležnost ovog Suda, a ako ne i ako se svi slože da je to ratni zločin, onda može da se sudi u zemlji ili u Hrvatskoj. Ista pravila primenjuju se u Bosni i Hercegovini.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, samo da napravim malu pauzu. Želim da razgovaramo o nekoliko elemenata vaše izjave. Prvi element je bio, ispravite me ako grešim, da se amnestija nikada nije odnosila na ubistva ili silovanja?
SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, mi nismo ... mi, Sjedinjene Američke Države nisu podržavale amnestiju za ubistva ili silovanja.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Razumem. Ali za krivična dela na nižem nivou poput, recimo, optuživanja ljudi za spaljivanje ili pljačke, to su vrste krivičnih dela koja ste hteli da potpadnu pod amnestiju?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: U stvari, ne sećam se tačno kakav je bio naš stav o tim krivičnim delima. Ono čega se ja sećam jeste da smo se najviše fokusirali na amnestiju za izdaju, pobunu; to su bila veća krivična dela a možda i neka manja krivična dela, ali ne znam ... ne mogu da se setim kakav je bio naš stav u vezi sa podmetanjem požara, na primer.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, na kraju krajeva, čak i kada se uzmu u obzir ratni zločini, Sjedinjene Američke Države i Ujedinjene nacije izvršile su pritisak na Hrvatsku da se ograniči gonjenje za ratne zločine Srba povratnika do 25 osoba, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne sećam se. Ono čega se sećam, iskreno govoreći, su pravila puta, koja kažu, naime, da ako je neko trebalo da bude optužen za ratne zločine, da se predmet prenese na ovaj Sud, koji bi onda doneo odluku o tome, i onda može biti krivično gonjen ovde ili u zemlji. Ne sećam se da je bilo ograničenja u brojevima.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi se ne sećate uopšte broja od 25?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne u ovom trenutku.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali zakon o amnestiji je osmišljen tako da pokrije, osim ozbiljnih ratnih zločina, sve ljude u bivšoj Jugoslaviji i Republici Hrvatskoj za određena krivična dela kao što je predviđeno u sporazumu. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Vi sada govorite o sporazumu između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da, u paragrafu 3 je predviđena opšta amnestija za sve.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: To ... to bi bio bilateralni sporazum, ali on ne bi zapravo sprovodio amnestiju. To bi zahtevalo, verovatno, posebno domaće zakonodavstvo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali, kada su u pitanju ove dve zemlje, sporazum je pokrивao sve ono što je i bila namera? Kao što možemo videti u tom paragrafu, nema razlike između Srba i Hrvata ili Muslimana. Tu se radi o opštoj amnestiji.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Morao bih da se vratim i da ponovo pogledam taj konkretni paragraf, mislim da sam čitao, ali ...

ADVOKAT KEHOE: Možemo li da se vratimo na dokument koji nosi oznaku 1D33-0199. I molim tačku 7, paragraf 3.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vidite to, gospodine, to je opšta amnestija?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. To je tačno.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, molim da se uvedu u spis dokumenti koji nose brojeve 1D33-0199 i 1D33-0458.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, dokument koji nosi oznaku 1D33-0199 postaće dokazni predmet Odbrane broj D412, a dokument koji nosi oznaku 1D33-0458 postaće dokazni predmet Odbrane broj D413.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmeti Odbrane D412 i D413 primljeni su u spis.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, pre nego što iznesem jedan komentar...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, postojao je određeni pritisak i vi ste pominjali stepen pritiska Sjedinjenih Američkih Država, ali i pritisak iz međunarodne zajednice, kako bi prošao ovaj zakon o amnestiji, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Mi smo blisko saradivali sa našim evropskim saveznicima i Rusima i Ujedinjenim nacijama.

ADVOKAT KEHOE: Časni sude, imamo određeni broj dokumenata koje ćemo predočiti preko same Odbrane, i naravno mi ćemo to dati našim kolegama s druge strane. Radi se o raznim međunarodnim dokumentima u kojima se zahteva da ova amnestija ... da ovaj zakon o amnestiji bude usvojen. Naravno, nećemo da trošimo vreme i da prolazimo kroz to sada, ali ćemo proći kroz to kada dođe vreme. U osnovi, radi se o dokumentima Ujedinjenih nacija i Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, tako da možemo da idemo dalje, na drugu temu, a ja ću se konsultovati sa mojim kolegom, gospodinom Tiegerom, pre nego što predamo te dokumente preko Odbrane.

SUDIJA ORIE: U redu. A mi ćemo onda čuti od gospodina Tiegera da li ima prigovora.

ADVOKAT KEHOE: Želeo bih... izvinjavam se, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, želeo bih da porazgovaram sa vama vrlo kratko o... U 33. paragrafu vi govorite... 33. paragrafu svoje izjave. U 33. paragrafu vi kažete... oprostite, gospodine, da li imate to?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Imam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kažete: "Međutim, nakon što su krajiški Srbi pobjegli u avgustu, predsednik Tuđman je bez dvoumljenja i vrlo jasno stavio do znanja da oni ne bi trebalo da vrata. On je objasnio da su Srbi odlučili da ne budu Hrvati i da im je on pružio priliku da ostanu, ali su oni svejedno otišli. Hrvatska nije mogla da prihvati jednu tako neloyalnu grupu nazad, u srce Hrvatske." Dakle, odmah posle rata u Krajini, mislim da smo govorili juče o nastavku ratovanja u avgustu, septembru i oktobru, i ja bih želeo da predočim dokument koji nosi oznaku 1D33-0190. I, još jednom, gospodine ambasadore, želim da vam pokažem niz dokumenata i neke druge predmete pre nego što završimo celu ovu oblast.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da li mogu samo da iznesem komentar?

Postoji greška u kucanju tamo u 33. paragrafu. Trebalo bi da se kaže: "Oni su odbili da budu hrvatski državljani" a ne "Hrvati".

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Izvinjavam se.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Nije na odmet da se kaže ...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Shvatam, gospodine. Gospodine ambasadore, ovaj dokument je direktiva koja dolazi od Milana Martića 4. septembra 1995. godine, a to je direktiva za formiranje Oslobođilačke vojske Republike Srpske Krajine i uključivanje u borbena dejstva na teritoriji Republike Srpske i Republike Srpske Krajine. Dovoljno je reći da se to njegovo naređenje odnosi na reformisanje Vojske Republike Srpske Krajine, koja bi se pridružila snagama bosanskih Srba, Vojsci Republike Srpske. Pretpostavljam da verovatno niste videli ovaj dokument ranije, gospodine, samo sam hteo da vam skrenem pažnju na njega. Pre nego što počnemo, želeo bih da pogledamo jednu osobu, to je video snimak koji nosi oznaku 1D330-188. Ovaj video klip, gospodine ambasadore, je iz filma *Pad Krajine*, koji je napravljen u Beogradu 2006. godine. U stvari, ovaj film se zove *Crvene beretke*.

(video snimak)

Insert iz filma Crvene beretke, produkcija B92.

Novinar: Sredinom 1995. godine, policija u Srbiji hapsila je izbeglice i slala ih u Arkanovu bazu u Erdutu.

Milan, izbeglica: Kad se podsetim, muka mi je.

Dušan, izbeglica: Policija je nas pohvatala, i svi što smo bili u prihvatnom centru i potrpala nas u autobuse ...

Borislav Pelević, bivši Arkanov borac: To je bila veoma suluda odluka i ljudi su praktično kidnapovani, kako su se ... otimani ...

Dušan, izbeglica: Kad smo stigli ... nisam ni znao gde idemo. Kad smo stigli u Erdut ...

Milan, izbeglica: Kroz prozor su virile glave, ošišane. Dok su nas tamo postavljali u taj stroj ...

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

Dušan, izbeglica: Kad smo predali sve dokumente i sve poskidali ... poskidali su satove, lančiće ... ama, sve živo. Niko ništa nije mogao da ima više kod sebe. Ništa živo.
Borislav Pelević, bivši Arkanov borac: Policija ih je sprovođila, policija Republike Srpske Krajine, a oni su ih raspoređivali po tim regrutnim centrima. Jedan od tih centara bio je i naš centar u Erdutu.

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Poslednji predmet koji bih želeo da vam pokažem, pre nego što postavim pitanja je dokument koji je zaplenjen. To je dokument Vojske Republike Srpske Krajine i nosi oznaku 1D33-0486.

ADVOKAT KEHOE: Još uvek nije učitano u sistem elektronske sudnice, tako da bih zamolio Pretresno veće da dozvoli da poslužitelj podeli štampane primerke ovog dokumenta svedoku kao i Pretresnom veću i stranama. To je dokument od četiri stranice, časni Sude, to ima ... gospodine Monkhouse, verujem da je to neki drugi dokument, to nije tačno ... možemo ga staviti na program *Sanction*, časni Sude.

(video snimak)

(smetnje)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, ovo je dokument koji je zaplenjen nakon pada Krajine, kao što možete da vidite na poslednjim stranicama, pisano je ćirilicom, i to je dokument Republike Srpske Krajine, od 1. januara 1995. godine.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Izvinite, na dokumentu koji ja imam ne piše ništa ćirilicom.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ne, ako možete ... vaš dokument je na engleskom jeziku. Mi ćemo se baviti tim dokumentom na engleskom, ali ako pogledate, možete da vidite na tim stranicama ćirilicu. Ja sam vam dao prevod.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: U redu. Ali, dali ste mi samo dve stranice tako da ovde nema ništa što bih mogao da pogledam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Ovo je dokument Vojske Republike Srpske Krajine koji je namenjen osobama za vojnu službu prema starosnoj dobi i kvalifikacijama, i vidimo da je datum na dokumentu 1. januar 1995. godine. A mi ćemo se baviti samo ukupnim brojevima. Ukupan broj raspoloživih kadrova za vojnu službu, oni ih svrstavaju u razne kategorije po uzrastu, u prvoj koloni je 111.031. Da li vidite to, gospodine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Vidim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, s obzirom na broj ljudi koji su bili na raspolaganju za vojnu službu i koji su ili bili na raspolaganju ili su bili pripadnici Vojske Republike Srpske Krajine, da li se slažete sa mnom da je Republika Hrvatska bila u pravu kada se brinula zbog svoje bezbednosti ukoliko se vrati grupa pojedinaca protiv koji su se borili svega nekih dva meseca ranije. Da li biste se složili da je Republika Hrvatska s pravom bila zabrinuta za svoju bezbednost?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U to konkretno vreme ... siguran sam da u vreme kada je nastao ovaj dokument u januaru, ali sigurno posle rata u Krajini, rat je još uvek trajao. Sigurno negde do oktobru i nakon toga, prema tome, tokom tih meseci snage Hrvatske vojske nastavljaju da se bore protiv združenih snaga bosanskih Srba i krajiških Srbi, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Pretpostavljam sa nekim od njih.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, s obzirom na činjenicu da su oni još uvek borili protiv tih osoba, da li je i dalje vaš stav da Republika Hrvatska ne bi trebalo da brine za svoju bezbednost, jednostavno dovodeći te ljudi nazad, a da pri tome nije utvrdila ko su oni bili i šta su radili?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Većina ljudi koji su napustili Krajinu bili su stari ljudi, bili su žene, deca ili nisu bili borci, a Republika Hrvatska je zabranila tim ljudima da se vrate, jednako kao i vojno sposobnim muškaracima. Ne verujem da je bilo mnogo ljudi koji su nameravali da se angažuju u borbi protiv Hrvatske a koji su se, u stvari, vratili.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, gde su onda otišli tih 111.000 ljudi koji su bili na raspolaganju za vojnu službu?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, ja mislim...

TUŽILAC TIEGER: Oprostite, časni Sude, izvinjavam se. Imam nekih problema da prolazim kroz ovaj dokument kako bih identifikovao upravo ono što je trebalo da predstavlja ovaj dokument. On je označen kao dokument Vojske Republike Srpske Krajine. I nije mi sasvim jasno ...

SUDIJA ORIE: Ja mislim da je gospodin Kehoe rekao da je to dokument Republike Srpske Krajine, ne Vojske Republike Srpske Krajine.

ADVOKAT KEHOE: Da, Republike Srpske Krajine.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC TIEGER: U redu. Dakle, pretpostavljam da sam onda samo zabrinut oko ujedinjenja između snaga Republike Srpske Krajine i bivših snaga Vojske Republike Srpske Krajine kada je reč o ovom dokumentu.

ADVOKAT KEHOE: Moje pitanje – i izvinjavam se ako sam ovde pomešao ideje, i pokušaću da ih pažljivo razdvojim – ali kada je reč o januaru 1995. godine ovaj dokument odražava 111.000 osoba koje su bile na raspolaganju za vojnu službu. I pitanje je da li je, u stvari, veliki procenat tih ljudi napustilo Krajinu, gde je otišlo ovih 111.000 ljudi koji su bili na raspolaganju za vojnu službu?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Ja se stvarno izvinjavam, a možda je to moj problem, ali koliko sam ja shvatio pitanje, to je pretpostavka da 111.000 ljudi koji su otišli bili oni koji su bili na raspolaganju za vojnu službu, i ja ne mogu da nađem osnovu za to u ovom konkretnom dokumentu, koji je, kako sam shvatio, dokument Republike Srpske Krajine.

SUDIJA ORIE: Hajde da ... hajde da pokušamo da raščistimo ovo pitanje. Izgleda da je 1. januara 1995. godine Republika Srpska Krajina smatrala da je 111.000 ljudi bilo na raspolaganju za vojnu službu. Među njima je bilo 26.000 ljudi starijih od 45 godina, 8.000 do 22. godine starosti. Čitav raspon ćemo naći ovde. Dakle, postavljeno je pitanje gde su oni otišli. Gospodine Kehoe, zar ne bi trebalo prvo da utvrdimo da li postoje bilo kakva saznanja, pre svega o tome da li je svih ovih 111.000 otišlo, ali i odakle su došli. Naime, mogli su da budu u kasarni, ali mogli su da budu i poljoprivrednici, mogli su da rade u industriji, oni ... dakle, ovo je jedno vrlo opšte pitanje, i to je vrlo hipotetičko pitanje. Dakle, pre nego što se postavi pitanje gospodinu Galbraithu, mislim da bi dalje trebalo da istražimo što znamo o tim ljudima. Na primer, koliko je od tih 111.000 već bilo angažovano u vojnim aktivnostima, možda su svi sudelovali ili su svi samo bili na raspolaganju, kao i odakle dolaze ti ljudi. Čuli smo dokaze da je bio opšti poziv za mobilizaciju. Takođe znamo da je mnogo ljudi i dalje bilo na svojim imanjima. Prema tome, pitanje gde su oni otišli ili gde je trebalo otići je pitanje vrlo hipotetičkog karaktera, i mislim da gospodin Galbraith treba da bude u poziciji da nam kaže šta on zna o tome i da li je ikada razmišljao o tom pitanju, umesto da mu se postavi ovo pitanje sada. Ne znam da li će ovo iznenaditi gospodina Galbraitha ili da li je on razmišljao o ovom pitanju. Hajde da čujemo od gospodina Galbraitha?

SVEDOK GALBRAITH: Pa, prva stvar koju želim da kažem jeste da ovde zaista dobijamo neke zanimljive podatke u vezi sa pitanjem koje ste postavili juče na kraju sednice o stanovništvu, jer ako pogledate ovaj dokument, prvo je potrebno da oduzmemo... hajde da prvo pogledamo ukupni broj u gornjem levom uglu, 111.000. Mi odmah moramo da oduzmemo vukovarski ukupan broj, 41.000, to je Istočna Slavonija, i ti ljudi očigledno nisu otišli. Dakle, govorimo o 70.000 muškaraca u starosnoj dobi od ... dobro, dobi koja bi se mogla opisati kao približno vojno sposobni. Ne znam šta izraz "do 22" znači. Pretpostavljam da se tu, u svakom slučaju, ne računaju deca, muška novorođenčad, ali inače. Dakle, prvo, to bi sugerisalo da... ako postoji 70.000 vojno sposobnih muškaraca u Krajini, onda stanovništvo koje je otišlo nije bilo u rasponu do 100.000, već možda u rasponu od 200.000. Mi smo smatrali da je verovatno bilo oko 180.000. Drugo, ja nemam pojma kako su oni brojali ove ljude, ali to je gotovo ... mislim, ja ne mogu da verujem da su oni imali 70.000 ljudi pod oružjem, jer da imate 70.000 ljudi

pod oružjem od ukupnog broja stanovništva od 100.000 što je sam Tuđman rekao i što je bio potpuni apsurd, ali čak bi bilo nemoguće i da se radi o 70.000 pod oružjem i od 200.000 stanovnika i to svakako ne odgovara onom što smo mi приметили. Dakle, u izvesnom smislu mislim da je broj vojnika verovatno broj "regruta i vojnika." A izraz "rezervni vojnici" i "rezervni podoficiri" može biti neko ko je bilo kada služio u vojsci, što je, mislim, bilo u skladu sa jugoslovenskim sistemom, ali to ne znači da su ti ljudi bili ikada mobilisani, ili da su bili u stanju da budu mobilisani. O ovom jednostavno ne znam ništa. Ali sigurno, mnogo veći deo onoga što se nazivalo rezervnim vojnicima, a to je najveća kategorija - to je 91.000 od 111.000, što je 90 posto, ti vojnici u rezervi bili su ljudi koji su se bavili običnim civilnim poslovima, i nisu predstavljali vojnu pretnju nikome. I ja isto tako mogu da vam kažem kroz naša zapažanja, da su ljudi iz područja Krajine imali prilično tešku egzistenciju, tako da u određenom uzrastu ovi momci nisu bili jako spremni za borbu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hvala, gospodine ambasadore.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, ponudio bih u spis dokument koji nosi oznaku 1D33-0486.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, nemam nikakav prigovor na to, ali jednostavno samo želim da se konsultujem, nemam nikakav prigovor, u principu. Želeo bih samo kasnije da se konsultujem sa svojim kolegama, jer mislim da je predstavljen kao zaplenjeni dokument, samo hoću ovo sa njim kasnije da potvrdim. Ali u principu nemam prigovor na ovaj dokument.

SUDIJA ORIE: Onda imate priliku da se vratite na to. Da li bi rok od 24 sata bio dovoljan?

TUŽILAC TIEGER: Da, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D414 označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Da, nismo još videli original, ali pretpostavljam da će biti učitani u sistem elektronske sudnice ...

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ... uskoro. Uz uslov da original neće pokazati nešto drugo ili neće pokrenuti neka pitanja koja mogu da pokrenu bilo strane ili Pretresno veće. Ali, kako

stvari sada stoje, ovaj dokument još uvek treba broj ... ne, to je dokazni predmet Odbrane broj D414 i primljen je u spis.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, takođe bih želeo da ponudim u spis video snimak koji nosi oznaku 1D33-0188. To je insert iz filma *Crvene beretke*.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, imate li prigovor na uvođenje video inserta u spis?

TUŽILAC TIEGER: Ja imam prigovor u ovom trenutku, časni Sude, ali nisam ... ja nisam imao priliku da to u potpunosti istražim, međutim, nisam uveren da se taj dokument odnosi upravo na temu koja je ovde u pitanju. Dakle, ako bih ponovo mogao da dobijem neki period od 24 sata, to bi trebalo da bude više nego dovoljno da bih to proverio.

SUDIJA ORIE: Pregledali smo taj video snimak, gospodine Kehoe. Da li je savršeno jasno šta smo mi tu gledali, ko je ko? Video sam jednu osobu koja mi je bila jasno vidljiva. Da li se tu radi o vojnicima Vojske Republike Srpske Krajine koji se vraćaju, pretpostavljam, u Bosnu i Hercegovinu, koji su bili pod ... koji su bili tretirani na takav način da nisu bili slobodni da odluče šta žele da rade? I u vezi sa dokumentom ste ranije pokazali, izgleda da su oni bili manje-više prisiljeni da se priključe oružanim snagama, kako bi se formirale zajedničke ... zajedničke oružane snage?

ADVOKAT KEHOE: Ovaj video snimak je snimljen posle *Operacije Oluja*, i to su krajiški Srbi negde u Beogradu...

SUDIJA ORIE: U Beogradu, da.

ADVOKAT KEHOE: ...bili praktično uhapšeni i poslani u Erdut u Slavoniji da se bore protiv Hrvatske vojske.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se ...

SUDIJA ORIE: Ne znam da li se iz samog ovog video snimaka vidi ...

ADVOKAT KEHOE: ... u Istočnoj Slavoniji.

SUDIJA ORIE:da je snimljen u Beogradu, jer ste vi rekli da je to film beogradske televizije, a ne da se to desilo u Beogradu, i naravno, kao što se dogodilo juče nekoliko puta, Pretresno veće ne zna tačno šta je to što gleda, i stoga, koliko vi razumete, to je ono što video prikazuje a imamo i sam snimak. Gospodine Tieger, imate 24 časa.

TUŽILAC TIEGER: U redu. Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, tako je Pretresno u mogućnosti da pregleda ili preispita odluku koja će biti sada doneta. Gospodine sekretare, koji će to biti broj?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D415, označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D415 prima se u spis.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, drugi dokument se odnosi na formaciju Vojske Republike Srpske Krajine, odnosno, reč je o dekretu gospodina Martića od 4. septembra 1995. godine i nosi oznaku 1D33-0190.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D416.

SUDIJA ORIE: Hvala. Dokazni predmet Odbrane broj D416 primljen je u spis. Gospodine Kehoe, Pretresno veće je imalo pristup ovim dokumentima na svojim kompjuterima kada su primljeni u spis ili označeni za identifikaciju. Ali mi nemamo pristup materijalima učitanim u sistem elektronske sudnice koji još nisu ponuđeni u spis. Prema tome, da bi moglo da se vrati na ove dokumente, jer ste ih često koristili u određenom kontekstu zajedno sa drugim dokumentima, Pretresno veće bi bilo zahvalno ako biste što je brže moguće išli ka tome da im se dodele brojevi i da barem dobiju takav status, tako da mi sami možemo da ih pregledamo.

ADVOKAT KEHOE: U redu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo da se vratim, gospodine ambasadore, na neki od problema koji sa se pojavili povratkom izbeglica. Da li ste znali da je Republika Srpska Krajina kada je napuštala Krajinu, ponela sa sobom evidenciju ... i tu govorim o dokumentaciji o osoblju, administrativne podatke, kao i finansijsku evidenciju, policijsku evidenciju, kao i dokumentaciju o komunikaciji? Da li ste to znali?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Svakako nisam znao do sada.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A da li ste znali da tokom ovog vremenskog okvira, u najmanju ruku pre normalizacije odnosa, nije bilo nikakvih diplomatskih odnosa, čak ni konzularnih organa... Republika Hrvatska nije imali konzularno osoblje u Beogradu?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Postojala je kancelarija za vezu u Zagrebu između dve zemlje. Nisam ... Ne mogu sada da se setim kada je to bilo uspostavljeno, i naravno, ljudi su takođe imali mogućnost da pokušaju da prebace dokumenata u druge zemlje, ali to im nikada nije bilo dozvoljeno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pošto imamo vremensko ograničenje, ponudićemo preko Odbrane izveštaj Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji, gde se govori o nedostatku konzularnog osoblja za dobijanje odgovarajuće dokumentacije, ali ja sam vremenski ograničen, gospodine ambasadore, tako da ćemo to ponuditi preko Odbrane u odgovarajuće vreme.

ADVOKAT KEHOE: Sada ćemo da pogledamo par fotografija, i ako bismo mogli da dobijemo brojeve. Prva fotografija nosi oznaku 1D33-0436, i ako možemo prvo da pogledamo tu fotografiju. I zatim idemo na sledeću koja nosi oznaku 1D ... Izvinjavam se, pre nego što pređemo na tu drugu fotografiju, da li vidite generala Gotovina u centru te fotografije sa američkim oficijom, gospodine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Žao mi je, fotografija nije dovoljno dobra da se identifikuju ljudi, ali ako vi kažete da je to general Gotovina, ja ću vam verovati.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, vi ste znali da je general Gotovina prošao kroz sistem međunarodne vojne obuke u Vašingtonu u septembru 1996. godine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, siguran sam da sam to znao u to vreme, pod pretpostavkom da je on pohađao, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hajdemo na sledeću fotografiju. To je fotografija koja nosi oznaku 1D33-0437. Ako možemo malo da povećamo. Siguran sam da znate na kom je ovo mestu snimljeno, i general Gotovina je u centru u poslednjem redu. Gospodine ambasadore, tokom vašeg mandata, na mestu ambasadora u Hrvatskoj vi ste znali da je general Gotovina odlazio u Sjedinjene Američke Države u tri navrata: u septembru 1996. godine, u aprilu 1997. godine i u januaru 1998. godine. Da li ste to znali, gospodine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ja sam ... da ponovim, to je bilo, znate, pre mnogo godina, tako da stvarno ne mogu da se setim konkretnih detalja, ali ono što mogu da vam kažem je da, ako je general Gotovina išao u Sjedinjene Američke Države, a očigledno jeste, ja sam sigurno znao za to, a ako je otišao na američki program, ja sam to odobrio. Kada je reč o januaru 1998. godine, ako je to bilo posle 3. januara 1998. godine, tada je ambasador Montgomery bio ambasador. Otišao sam tog dana.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, u svakom slučaju, ako idemo još dalje, Vlada Sjedinjenih Američkih Država čuva spisak osoba koje su poželjne da dođu u Sjedinjene Američke Države. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, možete li objasniti ... da idemo malo dalje. Kada neka osoba, kao što je general Gotovina, ako traži da dođe u Sjedinjene Američke

Države, onda bi trebalo da traži vizu, a za dobijanje viza za osobe koje dolaze iz Hrvatske, Sjedinjene Američke Države imaju poseban spisak ljudi kojima će dati te vize a kojima neće. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, možete li da nam to objasnite?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ako bi neko podneo zahtev za vizu, onda bi njegov ili njen zahtev bio razmotren u skladu sa imigracionim zakonom koji ima veliki broj razloga za izuzeće. Najčešći razlog je ako mislimo da osoba namerava da se useli. Ali takođe postoje i drugi razlozi za isključenje.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, da razmotrimo vaše svedočenje u *Predmetu Prlić*, kada ste govorili o situaciji sa gospodinom Mate Bobanom, koji je bio predsednik Herceg-Bosne, da li se sećate toga?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, sećam se toga vrlo dobro.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I gospodinu Bobanu nije izdata viza da dođe u Sjedinjene Američke Države zato što je ušao u sistem dodeljivanja viza Sjedinjenih Američkih Država kao ratni zločinac, je li tako?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Nemamo spisak ljudi kojima dozvoljavamo da dođu, ali imamo spisak ljudi koje možemo da isključimo, i generalni konzul je uneo ime gospodina Bobana kao osobe osumnjičene za ratne zločine, tako da je po tom osnovu bio isključen.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. A usput, samo kada je reč o referenci u *Predmetu Prlić*, reč je o stranici 6.525 transkripta, redovi od 15 do 20 ... od 15 do 25. Dakle, nije bilo takvog ograničenja na ulazak generala Gotovine, niti je ikad odbijena dozvola generalu Gotovini da dođe u Sjedinjene Američke Države, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, 1996. i 1997. godine, i koliko sam shvatio, vi niste bili tamo nakon 1998. godine, koliko je vama poznato, Sjedinjene Američke Države nikada nisu u svoj sistem uneli generala Gotovinu kao ratnog zločinca, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ta izjava je tačna.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Porazgovarajmo sada još o par stvari pre nego što završimo.

ADVOKAT KEHOE: Samo trenutak, časni Sude.

(Odbrana se savetuje)

(Pretrlesno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, molim vas, nastavite.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, pre nego što sad pređemo na sledeću temu, a znam da mi je vreme ograničeno, u skladu sa vašim uputstvima, časni Sude, ja bih zamolio da se ove dve fotografije uvrste u spis. Fotografije nose oznake 1D33-0436 i 1D33-0437.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, fotografija koja nosi oznaku 1D33-0436 postaće dokazni predmet Odbrane broj 417, a fotografija koja nosi oznaku 1D33-0437 postaće dokazni predmet Odbrane broj D418.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmeti Odbrane D417 i D418 primljeni su u spis.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vrlo kratko...

ADVOKAT KAY: Časni Sude, ako mogu da intervenišem. Naime, čuo sam da se gospodin Kehoe brine za vreme koje mu je preostalo. Nemam pitanja za ovog svedoka, tako da to oslobađa nešto vremena.

SUDIJA ORIE: To još mora da se vidi, da li je ... da li možemo nadoknaditi vreme između te dve Odbrane. Pretresno veće ne ograničava vreme zato što neće da da dovoljno vremena za unakrsno ispitivanje, ali, naravno, Pretresno veće gleda i kako se vreme koristi. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, samo da kratko pokrijemo još dve teme, gospodine ambasadore. U 52. paragrafu vaše izjave, vi govorite o nekoj pljački do koje je došlo u mestu Ripač. Vi kažete: "Posetio sam Ripač nešto kasnije, možda i tri nedelje kasnije." Da li vidite to, gospodine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Da, vidim. Nisam želeo da impliciram da se pljačka dogodila u mestu Ripač. Ono što sam ja opisao bilo je putovanje tokom kog smo prošli kroz Ripač, a od Ripača prema Donjem Lapcu, i pljačka se dogodila u području između Ripača i Donjeg Lapca, i zatim ponovo u Donjem Lapcu. Ripač, koliko se sećam, je zapravo na prostoru Bihaća, u Bosni, neposredno uz granicu. Dakle ... i to je bilo pod kontrolom bosanske Vlade. Dakle, ovde nije bilo pljačke.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A kada je reč o Donjem Lapcu, vi ne znate da li je to područje koje je bilo pod kontrolom generala Gotovine i njegovih snaga, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne, ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I poslednja oblast. Malo smo razgovarali o važnosti Istočne Slavonije, a vi ste govorili o svojim naporima da se Istočna Slavonija reintegriše, da li se sećate toga, gospodine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I mislim da ste govorili o tome da je Istočna Slavonija bila jedno od mesta gde su ljudi, zapravo, ostali da žive. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I to je bio ... da li je to bio deo Erdutskog sporazuma koji ste vi sproveli?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ja sam pregovarao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da, izvinjavam se. Oprostite.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Glagol je pogrešan. Vi ste pomogli u pregovorima?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Ja sam bio pregovarač, a Ujedinjene nacije na čelu sa generalom Jacques Kleinom bile su izvršilac tog sporazuma.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A kada je taj sporazum stupio na snagu? Još bolje, kada je potpisan?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: 12. novembra 1995. godine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem još jedan dokument, gospodine.

ADVOKAT KEHOE: To je ... to je dokument koji nosi oznaku 1D33-0440. Molim da se pokaže taj dokument.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dok čekamo da se pojavi, gospodine ambasadore, to je izveštaj misije OEBS-a u Republici Hrvatskoj, a u vezi napretka Hrvatske u ispunjavanju međunarodnih obaveza od maja 1998. godine, a taj dokument je od 8. septembra.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Od 8. septembra, koje godine?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Oh, izvinjavam se, od 1998. godine.

ADVOKAT KEHOE: Molim vas pokažite nam naslovnu stranicu. A onda možemo odmah da pređemo na 6. stranicu ovoga dokumenta. Konkretno, na 23. paragraf.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U 23. paragrafu, gospodine ambasadore, piše: "UNHCR procenjuje da je između avgusta 1996. godine do jula 1998. godine, oko 16.000 od 67.000 Srba..." ako dobro računam, moja matematika kaže da je to 24 posto, dakle "...16.000 od 67.000 Srba koji su bili stanovnici tog regiona pre rata, napustili zemlju i to

uglavnom da su otišli u Saveznu Republiku Jugoslaviju. Raspoloživi podaci ne ukazuju na bilo kakvu promenu u ovom negativnom trendu od izveštaja o napretku u maju mesecu". Podunavlje je, zapravo, drugi naziv za Istočnu Slavoniju, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A u ovom dokumentu govori se o tome da bez obzira na sporazum koji ste pomogli da se postigne, mi smo još uvek imali egzodus od 24 posto srpskog stanovništva. Nije li tako?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, u poređenju sa blizu 100 odsto iz Krajine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I uprkos tome što se rat završio, uprkos vašim naporima koje ste uložili da se donese ova rezolucija, mi smo i dalje imali 16.000 ljudi koji su otišli, kako to piše u ovom dokumentu, Srba koji su otišli?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Gledajte, naš stav je da ljudi moraju da imaju slobodu izbora. Ako su hteli da ostanu u Hrvatskoj, to je bilo njihovo pravo. Ako su hteli da odu i ako je neka druga zemlja bila spremna da ih primi, to je njihovo pravo. I oni koji su pobjegli iz Krajine morali su da imaju pravo da se vrate kući i morali su da imaju pravo da povrate svoju imovinu. Da li su oni to uradili ili nisu, iskreno govoreći, to nije bila naša briga. Naša briga je jednostavno bila da izbeglice imaju ono pravo koje imaju sve izbeglice, odnosno da imaju pravo na povratak. To je bio naš osnovni princip.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, mi bismo predložili da se dokument koji nosi oznaku 1D33-0440 primi u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će postati dokazni predmet Odbrane broj D419.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D419 primljen je u spis.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I poslednje pitanje u vezi sa ovim, gospodine ambasadore. U ovom vremenskom razdoblju od avgusta 1996. godine do jula 1998. godine, to je još uvek bilo područje pod upravom Ujedinjenih nacija, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne. Uprava Ujedinjenih nacija trajala je od januara 1996. godine do 15. januara 1998. godine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, svakako od početka svega ovoga pa do šest meseci pre ovog izveštaj bilo je pod upravom?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, 18 meseci u toku od dve godine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine ambasadore, hvala vam na vašem vremenu. Cenim to.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, nemam više pitanja. Mislim da je moje vreme isteklo.

SUDIJA ORIE: Ostali ste prilično tačno u okviru koji vam je zadat. Rekao sam jedan sat i sedam minuta i to je bilo jedan sat i malo više.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, trebalo je da mi malo progledate kroz prste.

SUDIJA ORIE: Da. Shvatili smo da Odbrana gospodina Čermaka nema pitanja. To se nije promenilo u međuvremenu. Zatim dolazi na red Odbrana gospodina Markača.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Mislim da je Odbrana gospodina Markača pitala da li postoji mogućnost da se napravi kratka pauza, dok se ovde koordiniramo?

SUDIJA ORIE: Da. U stvari, bio sam o tome obavešten, da. Možda bismo mogli ranije da napravimo pauzu, kako bi vam se to omogućilo. Obično imamo pauzu u 10.30 časova. Hajde da sada napravimo pauzu i da nastavimo u 10.35 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Galbraith, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Kuzmanović. On je zastupnik gospodina Markača. Izvolite, gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KUZMANOVIĆ

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ambasadore Galbraith, hteo bih da se nadovežem na nešto o čemu ste govorili pred kraj vašeg svedočenja sa gospodinom Kehoeom, a to je pitanje povratka Srba iz Krajine i, zapravo... bez obzira da li su živeli u Krajini, radilo se o povratku Srba u Hrvatsku. I mislim da ste rekli da je hrvatska Vlada sprečila Srbe da se vrate u Krajinu nakon *Operacije Oluja*. Je li to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mislim da je najprecizniji način da se to kaže bio da su hrvatske vlasti pokušale da Srbima učine povratak nemogućim.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Oni su se, u stvari, vraćali, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Veoma malo... pa, u periodu o kom govorimo, vrlo mali broj ljudi se vratio na kraju i to zbog američkog i evropskog pritiska ... zabrana

povratka i pravne prepreke za povratak postale su labavije, i sve više ljudi se vratilo, a onda posle Tuđmanove smrti i kada je izabran novi predsednik i novi parlament, hrvatski stav se dramatično promenio i tražili su da se podstakne povratak.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Mene zanima ovaj period za koji kažete da je bio mali broj ljudi koji su se vraćali, ako su se uopšte vraćali. O kom vremenskom periodu govorite? S obzirom da se *Operacija Oluja* dogodila u avgustu 1995. godine a vaš mandat se završio, mislim, u januara 1998. godine, da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: To je tačno, i u tom periodu bilo je relativno malo povratnika. Bilo je više u 1997. godini nego u 1996. godini, a to je, opet, zbog našeg pritiska.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da idemo na dokument koji nosi oznaku 1D... oprostite, 3D00-1310, molim vas. U stvari, idemo... izvinite, molim dokument koji nosi oznaku 3D00-1306. Molim da se prikaže na ekranu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: I kada se pojavi na ekranu, ja ću vam reći, ambasadore Galbraith, da je ovo izveštaj koji je napisan 2000. godine. Napisala ga je hrvatska Vlada, i u izveštaju se govori o povratku prognanika, izbeglica i raseljenih lica u Hrvatsku. Radi se o onim osobama koje su napustile Hrvatsku, i ako bismo mogli da pogledamo... ovo je samo odlomak, izveštaj ima 64 stranice i napisan je 2000. godine.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako bismo mogli da pogledamo stranicu na desnoj strani, i zamolio bih da se malo uveća. Stranicu broj 49 smo preveli i tu se govori o povratku.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Tu na početku piše: "Masovni povratak hrvatskih raseljenih lica počeo je krajem leta 1995. godine", a to je bilo nešto što je i bilo očekivano, zar ne, gospodine ambasadore - povratak Hrvata sa područja iz kojih su bili etnički očišćeni između 1991. i 1995. godine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: To se očekivalo i bilo je vrlo poželjno.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da... ovde sam pauzirao ne zbog dramskog efekta, već zbog prevodilaca. Ako pogledate drugi paragraf koji počinje rečima: "Ukupni povratak u Hrvatsku". U 3. paragrafu ovog izveštaja, spominje se da se od jeseni 1995. godine do 5. januara 2000. godine 41.141 srpskih povratnika iz Jugoslavije, Bosne i Hercegovine i Republike Srpske Krajine vratilo u svoje domove u Hrvatskoj, među kojima 23.147, dakle, nešto više od polovine, došlo je kroz program implementacije povratka, posle 26. juna 1998. godine. Dakle, predsednik Tuđman je bio predsednik do kada?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mislim da je umro negde oko 14. decembra, 1999. godine.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Dakle, bar što se ovog dokumenta tiče, ako uključite i 2000. godinu, godinu dana posle ... ubrzo nakon smrti predsednika

Tuđmana, kada se izveštava o 41,141 srpskih povratnika, daje se ukupan broj povrataka u Hrvatsku, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Ja sigurno ne bih tome pridavao neki veliki značaj kao pokazatelj stava Hrvatske, ali ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, ipak 41.000 ljudi se vratila a vi kažete da je bio relativno mali broj onih koji su se vratili. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne, to nije baš ono što sam rekao. Ono što sam rekao je da je u periodu dok sam bio tamo ... dobro, dozvolite mi da kažem precizno šta sam rekao. Ono što sam rekao je sledeće, kada su Srbi otišli, Hrvatska je preduzela svako moguće pravno sredstvo da bi sprečila njihov povratak, uskraćivala im je državljanstva ukoliko se ne vrate u roku od 30 dana i oduzimala njihovu imovinu ako se ne vrate u roku od 30 dana. Pod pritiskom Sjedinjenih Američkih Država rok je produžen do 90 dana. Pod američkim i evropskim pritiscima na kraju su te zabrane bile ukinute.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine Galbraith, ja shvatam da ste vi to rekli ali ovde se spominje brojka od 41.141 ... (*preklapanje govornika*)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Izvinjavam se, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da li je 10 posto relativno mali broj? Je li 40 posto relativno mali broj? Je li 70 posto relativno mali broj? To zavisi od toga šta očekujete i šta bi bilo normalan slučaj. Hajde da pričamo o brojevima, a zatim ćemo ... Pretresno veće će moći na kraju da odluči da li je malo ili mnogo i ako insistirate na tome da gospodin Galbraith odgovara na pitanja u onom smislu što vi, očigledno, smatrate da je, relativno malo, onda je potpuno razumljivo da gospodin Galbraith potom počinje da objašnjava ono što govori, a ne da ... da se složi ili da se suprotstavi vašem prosuđivanju ... ili što bi moglo biti prosuđivanje šta je relativno malo ili relativno mnogo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Shvatam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodin Galbraith, ja ne pokušavam da se raspravljam sa vama ovde. Rekli ste da je otprilike 180.000 Srba napustilo Sektor Sever i Sektor Jug nakon *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, to je bila naša procena.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: A uzgred budi rečeno, na čemu se bazirala ta pretpostavka?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Zasnivala se na našoj proceni broja stanovništva, zasnovana je i na procenama UNHCR-a, ja u ovom trenutku ne mogu da kažem ... ne mogu da se setim svih detalja, ali siguran sam da postoji prilično dobar

dokumentarni zapis za tu procenu, što je, moram reći uzgred i moram reći da me pomalo iznenađuje, u skladu je sa ovim dokumentom koji je predočio gospodin Kehoe koji pokazuje da je 70.000 vojno sposobnih ljudi ili onih koji se vrlo velikodušno opisuju kao vojno sposobne osobe.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, bar kad su u pitanju procenti, vi ste ranije izjavili da se očekuje najviše 20 posto stanovništva da se vrate u Hrvatsku, nakon *Operacije Oluja*. Da li je to tačno?

TUŽILAC TIEGER: Mislim da je to ...

SUDIJA ORIE: To je ponovo pitanje koje sam pokrenuo ranije, da je to ono što se očekivalo. Hajde da se držimo cifara. Iz ovog izveštaja vidim da se do 2000. godine vratila 41.000 ljudi, to je barem ono što piše u izveštaju, a onda da se od te 41.000 vratilo 23.147 ljudi kroz primenu programa povratka nakon sredine 1998. godine. To znači da se do sredine 1998. godine, po svemu sudeći, vratilo nekih 18.000 ljudi, a kada govorimo o brojkama i proceni koju je dao gospodin Galbraith, on je spomenuo 10 posto, a da se posle 26. juna, 1998. godine očigledno veći broj vratio, što je više od ukupnog broja koji se vratio do tog trenutka. To je ono što nam govore brojke. Možemo ... a koji su procenti u pitanju to je samo stvar korišćenja vašeg kalkulatora.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine Galbraith, ipak, ne ulazeći ni u kakve procene, koristeći brojke koje su u ovom izveštaju, ovaj broj ljudi se vratio pre nego što je predsednik Tuđman prestao da bude predsednik. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Prema ovom izveštaju, ako je tačan, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: A ... i slučajno ... to ne znači da svi oni ... svih tih 41.141 ljudi koji su vratili, da su to oni ljudi koji su pobegli iz Krajine.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, govori se o srpskim povratnicima iz Jugoslavije i Bosne i Hercegovine i Republike Srpske Krajine u njihove domove u Hrvatskoj generalno. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Tako ja ovo razumem, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Dakle ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ja bih ponudio ovaj dokument u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D420.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D420 uveden je u spis.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Sledeće želim da pozovem ... uzgred budi rečeno, gospodine ambasadore, da li imate informacije ili podatke koji bi bili u suprotnosti sa onim što smo upravo videli u ovom dokumentu?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Moj mandat u Hrvatskoj završio se 3. januara 1998. godine, tako da je u tom periodu bilo relativno manje povratka od ukupnog broja koji smo videli ovde, kao što je sudija Orije upravo naglasio. I, drugo, nisam hteo da sugerišem da nije bilo povratka. Hteo sam da kažem da Tuđman nije želeo da do povratka dođe, ali sam takođe rekao da su Sjedinjene Američke Države i evropske zemlje izvršile veliki pritisak na Hrvatsku da se dozvoli povratak, i ove brojke, ukoliko su tačne, po mom mišljenju, samo odražavaju veliki uspeh američke i evropske diplomatije, tako da sam veoma zadovoljan da vidim te brojeve, ali to ni na koji način nije u suprotnosti, niti umanjuje ono što sam ja rekao, a to je da Tuđman nije želeo povratak, te da je stavio sve moguće pravne prepreke, i da je, po mom mišljenju, dozvolio uništavanje srpske imovine kako bi se onemogućilo ljudima da se vrate.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Mi smo to već čuli, gospodine Galbraith, ali to nije bilo moje pitanje. Moje pitanje je: da li imate bilo kakvu informaciju ili brojke koji bi bili u suprotnosti sa brojevima u ovom dokaznom predmetu koji smo upravo videli. Da ili ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, želim da vam kažem sledeće: kada iznosite podatke svedoku, i kada dajete svoje tumačenje, na primer, kada kažete: period posle 26. juna 1998. godine do 2000. godine, da li govorimo o periodu kada je predsednik Tuđman još uvek bio živ, naravno da nema podataka o tome, i vi u svoje pitanje unosite sugestije koje barem mene zbunjuju, i ja ću pokušati da razjasnim ovo. Gospodine Galbraith, imam jedno pitanje u vezi sa ovim. To nije pitanje na koje može da se odgovori samo sa da ili ne. O ovom Programu povratka mislim da nismo čuli mnogo ili ništa, sve do ovog trenutka. Recite nam, da li vi imate saznanja o tome kako je taj program razvijen i uspostavljen?

SVEDOK GALBRAITH: Vrlo malo, jer se to dogodilo nakon što sam napustio Hrvatsku.

SUDIJA ORIE: Da. Vrlo malo. Šta vi znate? Ako ne znate ništa, molim vas, recite nam?

SVEDOK GALBRAITH: Ne, mi smo jednostavno dok sam ja bio tamo, gurali Hrvatsku da preduzme afirmativne akcije za povratak, i mislim da sam znao da je postojao takav program. Što se tiče samog mehanizma i uspešnosti programa, ne znam. On je sproveden nakon što sam otišao.

SUDIJA ORIE: Da. Ja, pre svega, ne govorim o sadržaju, ali s obzirom da ste nekoliko puta naglasili da je izvršen pritisak na Hrvatsku, pitam se da li je ovaj program o kom ne znamo mnogo ili ne znamo ništa, povezan na bilo koji način sa izvršenim pritiskom?

SVEDOK GALBRAITH: Ja bih rekao da je 100 posto sigurno da je to ... da je pritisak koji je izvršen od strane Sjedinjenih Američkih Država i evropskih partnera bio glavni faktor u odluci Hrvatske da se pokrene ovaj program.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite, gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Hteo bih da znam na čemu zasnivate svoju poslednju izjavu. Šta je osnova za konstataciju da je pritisak Sjedinjenih Američkih Država doveo do toga da Hrvatska sprovede operaciju povratka?

SUDIJA ORIE: Gospodin Galbraith je rekao da je to bio glavni faktor.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: To je bila parlametarna odluka, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Sjedinjene Američke Države izvršile su ogroman pritisak na Hrvatsku još početkom avgusta 1995. godine, da se mora doneti takva politika na osnovu koje je dozvoljen povratak svim ljudima koji su imali pravo na hrvatsko državljanstvo, što znači, konkretno Srbima. Mi smo to radili u obliku javnih izjava američkih zvaničnika, mene lično, državnog sekretara, Ministarstva spoljnih poslova, portparola za štampu, mislim da ćemo to naći u izjavama predsednika Clintona. Mi smo odrekli ... mi smo smanjili američku pomoć Hrvatskoj. Zaustavili smo određene vrste programa pomoći po ovom pitanju. Mi smo zapretili da ćemo oduzeti licencu za ugovor sa organizacijom *MPRI*. Mi smo smanjili svoje kontakte na visokom nivou sa Tuđmanom. Mi smo počeli da ga izolujemo. I sve ove stvari su stvari koje hrvatske vlasti nisu želele da se dogode. A neposredni odgovor na naše diplomatske inicijative dok sam ja bio u Hrvatskoj dovele su do promena, dakle, to je bio direktan odgovor na naše zahteve. Hrvatska je produžila onaj rok od 30 dana na 90 dana. Kao odgovor na zahteve koje sam ja izneo u ime američke Vlade, rok od 90 dana je ukinut. Na sastanku sa ambasadorom Billom Richardsonom i sa mnom na Brionima, mislim da je to bilo 1996. godine, predsednik Tuđman izdao je saopštenje da smo mi saradivali s njim ... i ja bih rekao gotovo metaforički da smo mu *zavrnuili ruku* kako bismo omogućili da Hrvatska dozvoli povratak Srba. Dobro, međunarodni pritisak i pritisak Sjedinjenih Američkih Država postao je toliko velik da su se u predizbornoj kampanji 2000. godine, nakon što je umro Tuđman, kandidati takmičili ko će učiniti najviše da pomogne povratku Srba, jer su shvatili da je to preduslov za ulazak Hrvatske ... odnosno, da je to preduslov za Hrvatsku da ostvari napredak ka ulasku u Evropsku uniju i članstvo u NATO. Mislim da postoji puno dokaza koji upućuju na to da je izvršeni pritisak Sjedinjenih Američkih Država i

Evrope koji je doveo do promene politike od one kakva je bila u avgustu 1995. godine, pa do pokretanja ovog programa za povratak, kao i do mnogo liberalnije politike nakon izbora predsednika Mesića 2000. godine i izbora Parlamenta, koji je 2000. godine kontrolisala opozicija.

ADVOKAT KEHOE: Molim da nam se predoči dokument koji nosi oznaku 3D00-1212.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine ambasadore, da ste upoznati sa Evropskim sudom za ljudska prava?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ovo je odluka Evropskog suda za ljudska prava od 24. oktobra 2006. godine, i konkretno se tumači zakon koji je u početku predložio rok od 30 dana, koji je zatim bio produžen do 90 dana, i koji je ukinut kasnijim zakonima.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako pogledamo 3. stranicu ove odluke, pod tačkom B ovog slučaja, govori se o konkretnom preuzimanju zakona, i ako bismo mogli da pogledamo celu stranicu verzije na engleskom jeziku, molim vas. Dakle, 3. stranica, tačka B. Zapravo, 3. stranica odluke, ne znam da li je 3. stranica dokumenta, ali zanima me 3. stranica odluke. Sada smo na 4. stranici odluke. Sada moramo da idemo ... tu smo. Hvala. Molim vas, pokažite nam ovaj istaknuti deo pod tačkom B. U redu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Vi ste kritički govorili o onome što se zove Zakon o preuzimanju, ambasador Galbraith, a u ovom slučaju tu se opisuje Zakon o preuzimanju imovine koja se nalazi na prethodno okupiranim teritorijama, a koja se nalazi u vlasništvu osoba koje su napustile Hrvatsku, i koja treba da bude u posedu i pod kontrolom države, što znači države Hrvatske. I taj zakon takođe predviđa da se dozvoli licima koja su raseljena iz drugih područja da koriste tu napuštenu imovinu, ako mogu tako da kažem, tokom odsustva vlasnika tih nekretnina. A ako vlasnici žele da im se imovina vrati, oni moraju da podnesu zahtev za povrat kod nadležne lokalne vlasti. Na sledećoj stranici ... ili na 4. stranici ovog dokumenta. Molim da nam se pokaže 4. stranica. Ovaj zakon je takođe predviđao da će "Ministarstvo da nadoknadi štetu vlasniku koji je podneo zahtev za povrat svoje imovine pre 30. oktobra 2002. godine ako imovina nije vraćena do tog datuma." Dakle, pritužbe u ovom slučaju bile su da su ovaj Zakon o preuzimanju, kao i njegove izmene i dopune imale "za cilj sprečavanja ljudi srpskog porekla da se vrate u svoje domove u Hrvatskoj." Ako pogledamo 6. stranicu ove odluke, u drugom paragrafu se kaže: "Što se tiče ponašanja organa uprave u obezbeđivanju povrata kuće podnosiocu zahteva, Sud primećuje, prvo, da je država..." , što znači Hrvatska, "...imala legitiman interes za smeštaj raseljenih lica u imovinu koju su ostavile osobe koji su napustile Hrvatsku tokom rata. Osim toga, sistem koji omogućava tim licima da ostanu u imovini koju trenutno drže, pre nego što dobiju adekvatne uslove stanovanja, nije sam po sebi u suprotnosti sa garancijama sadržanim u članu 1 Protokola 1... " U... dva paragrafa kasnije, govori se...

SVEDOK GALBRAITH: Časni Sude, da li mogu da pročitam ostatak?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, prestali ste da čitate gde se kaže: "Pod uslovom da..." "

ADVOKAT KEHOE: "Pod uslovom da se obezbedi dovoljna zaštita imovinskih prava podnosioca molbe. U tom pogledu, veoma je važno napomenuti da podnosilac nikada nije pokrenuo bilo koji postupak za naknadu u vezi korišćenja njegove kuće od stanara koji su tu boravili ili od nadležnih državnih organa". I zatim se dva pasusa kasnije govori o tome kako postupak u Hrvatskoj nije bio nepotrebno dug u datim okolnostima. A onda ... na sledećoj stranici, Sud odbacuje zahtev zbog toga što podnosilac predstavlke nije tražio da se sprovede izvršenje naloga, niti je tražio naknadu, kao i da nacionalni pravosudni organi nisu pokazali da postoji bilo koje pitanje koje treba da razmotri Sud kao kršenje protokola. Dakle, ovo je samo jedan od slučajeva gde se vodio postupak o tumačenju zakona o preuzimanju imovine.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Vi ste bili kritični prema Zakonu o preuzimanju imovine, ali barem u ovom slučaju, Evropski sud za ljudska prava ne daje bilo kakvu vrstu presude ili bilo kakav pravni lek podnosiocu zahteva zbog toga što je učinjen neki prekršaj, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Prvo, pre nego što bih želeo da se izjasnim o ovome, naravno, ja bih želeo da pročitam ceo slučaj i celu odluku. Ali mogu da kažem, samo površno gledajući ovaj dokument, nekoliko stvari. Prvo, tu se govori o Zakonu o preuzimanju i izmenama koje su donete 2002. godine. Ja nemam nikakvu ideju kakve su te izmene ili kako su uticale na zakon. Drugo, ovde je u pitanju postupak koji je pokrenut, koliko mogu da zaključim, ponavljam, iz površnog pogleda na ovaj dokument, dakle, da je postupak pokrenut 2003. godine. Već sam izjavio tokom svog svedočenja da je posle Tuđmanove smrti i nakon što je Mesić postao predsednik, a Račan postao predsednik Vlade, da je Hrvatska učinila zaokret od 180 stepeni po ovom pitanju. Prema tome, ja potpuno mogu da razumem da je Evropski sud mogao da zaključi da je postupak koji je započet 2003. godine, u vreme kada je bila druga Vlada i kada je postojao drugačiji stav, da nije došlo kršenja ljudskih prava relevantnim zakonima. Ono o čemu sam ja govorio - da je Zakon o preuzimanju imovine kao i postupci koji su primenjivani 1995. godine bili, i da je u to vreme Tuđmanov plan bio da se zapleni imovina nakon 30 dana ukoliko se ljudi ne vrate, i on je učinio sve što je bilo moguće kako bi se fizički onemogućili ljudi da se vrate. Osim toga, u tom periodu, kada su se neki ljudi vraćali i samo probali da povrate svoju imovinu, sudski postupci i procedure su tako bile strukturane ... lokalne vlasti su bile strukturisane na takav način i postupale na način da je bilo nemoguće ljudima da se vrate i povrate svoju imovinu. I to je tako bilo u tom periodu: 1995., 1996. i 1997. godine, zakoni nisu bili primenjivani ... nije bilo pravde, u stvari, bilo je veoma teško, ako ne i nemoguće da ljudi povrate svoju imovinu, i na brojnim svojim putovanjima kroz Krajinu razgovarao sam sa ljudima koji nisu mogli da povrate svoju imovinu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Hajde da pogledamo...

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ako to već nisam uradio, molim da se ovaj dokument uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovora, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Međutim, gospodine Kuzmanoviću, obično odluke sudova nisu uvedene u dokaze. Nema problema s tim, ali ako bi se svi sudski slučajevi nudili u spis kao dokazi, ovo jeste javna odluka Suda ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Razumem, časni Sude. A imam par ...

SUDIJA ORIE: Ako mislite da nam je od pomoći da to imamo u spisu, radije nego da se samo, kao što obično radimo, konsultuje precedentno pravo. Na ovo nam je skrenuta pažnja i štedimo ako se uzdržimo, pa vas pitam da li i dalje insistirate?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Pa, časni Sude, ja ću da se osvrnem na slučajeve da bi ih Pretresno veće znalo, a ne bih morao da ih ponudim u spis, ukoliko se osvrnem na konkretne slučajeve o kojima se ovde radi, jer ja imam i još neke slučajeve.

SUDIJA ORIE: Da, ako vi ... onda vas molim da nastavite i... da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pre nego što pređemo na sledeći predmet, gospodine Galbraith, molim sekretara da nam predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 00956.

SUDIJA ORIE: Možda za zapisnik da kažemo to je to odluka Evropskog suda za ljudska prava, i to zahtev broj 35670-03 *Predmet Saratlić protiv Hrvatske* od 24. oktobra 2006. godine. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ovo je dekret koji ste vi kritikovali, koji je objavljen 31. avgusta 1995. godine. To je uredba o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom. Član 10, koji je na 4. stranici, predviđa taj period od 30 dana o kome ste se vi kritički izrazili. Hteo bih da vas zamolim da pročitate ovaj dokument, i molim vas recite mi gde vi u ovom dokumentu možete da nađete reči "oduzimanje" ili "oduzimanje osobama srpske nacionalnosti njihovo državljanstvo" i slobodno ne žurite, uzmite koliko vam je potrebno vremena.

SUDIJA ORIE: Da li se strane slažu o tome da li se ove reči pojavljuju u ovom dokumentu ili ne? Mislim, osim toga, bio bih vrlo iznenađen da se takav jezik uopšte nalazi u takvim odlukama, ali to je ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine Galbraith ...

SUDIJA ORIE: Da li mi zaista treba da tražimo od gospodina Galbraitha da pročita ovaj ceo dokument da bi pronašao te reči, kad ste upravo objasnili da se ne pojavljuju u ovom dokumentu, jer to je ono što ste zatražili od njega da uradi?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, vi biste se složili sa mnom, gospodine Galbraith, da reči "konfiskacija imovine" i "oduzimanje državljanstva osobama srpske nacionalnosti" nisu sadržane u ovoj uredbi, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ako želite da pročitam dekret, morate da mi ga obezbedite u celini, i ja ću da ga pročitam i onda ću da vam kažem da li se ove reči pojavljuju ili ne, ali ne mogu da potvrdim ono što nisam pročitao.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako je tužilac sa ovim saglasan, i mi smo, jer u suprotnom, gospodin Galbraith će morati da pročita dokument, koji je nešto duži od četiri strane.

TUŽILAC TIEGER: Časni sude, na žalost, nisam u poziciji da uradim ništa više nego što je Sud uradio u ovom slučaju, a to je da kažem da bih se iznenadio ako bi se takav jezik pojavio tamo, ali moram da priznam da ne mogu sa sigurnošću da kažem da se nijedna od tih reči ne pojavljuje tamo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Pa, svedočenje gospodina Galbraitha je bilo da je dekretom predviđeno oduzimanje srpske imovine.

SUDIJA ORIE: Da, ali to je druga stvar, gospodine Kuzmanoviću, zar ne? Bez obzira da li se iste reči pojavljuju u dokumentu, to je potpuno drugo pitanje. Mislim, kada se sumira suština dokumenta, ne moraju se koristiti baš iste reči koje se nalaze u dokumentu. Mislim da je ovo beskorisno. Naravno, ako insistirate, ja ću pročitati sve četiri stranice i videti da li se ove reči pojavljuju. Da ponovim, ja bih se veoma iznenadio. Ali da se vratimo suštini onoga što su dokazi. Ako postoje određeni delovi ovog dokumenta, gde vi kažete: ne, vidite da to nije ono što se kaže u dokumentu, onda to i uradite. Ali ne treba ulaziti u semantičke rasprave. Molim vas, nastavite. Ja se ne protivim uopšte da se pogleda ovaj dokument, ali hajde da to tako uradimo da pitanja budu od pomoći Pretresnom veću a ne o tome da nije tačno da se ove reči pojavljuju, a to je bilo vaše pitanje. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Pa, iskaz svedoka je bio da je Vlada donela uredbu kojom je predviđeno oduzimanje imovine.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, naravno, ja sam vam već to objasnio. Ako niste razumeli, onda vas molim da sledite moje smernice da biste mogli da istaknete ono što je zaista problem u pitanju. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato - da li je vođena diskusija u hrvatskom Parlamentu u vezi sa ovom uredbom, gospodine Galbraith?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Sada se ne sećam kako je ta diskusija u parlamentu izgledala.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ako niste upoznati sa ovim zakonom, na osnovu čega tvrdite da je uređivao konfiskovanje imovine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Dozvolite mi da preformulišem odgovor. Efekat ove uredbe je bio da se konfiskuje imovina ... a takvi su bili postupci Hrvatske - da se zapleni imovina onih koji se nisu vratili u roku od 30 dana, a onda bi imovina bila naseljena, a plan je bio da će to onda da se reši kao deo ukupnog razrešenja imovinskih odnosa između Hrvatske i Jugoslavije, pri čemu bi ovi hrvatski državljani koji su, po Tuđmanovim rečima bili isključeni iz Hrvatske tako što su pobjegli, a njihova imovina će se rešiti kao deo ukupnog rešenja koje ih, u suštini, ostavlja praznih ruku. Naš je stav bio da Hrvatska pokušava da konfiskuje imovinu Srba koji su otišli i da Hrvatska onemogućava tim ljudima da se vrate i da ostvare svoja imovinska prava, jer im je odredila tako kratak rok. Mislili smo da ovde nije bilo potrebno postavljati bilo kakav rok.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: A to je ono što se na kraju i dogodilo ...

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Zbog našeg pritiska, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: To je ono što se na kraju i dogodilo, počektom 1996. godine više nije postavljan taj rok. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Zbog pritiska Sjedinjenih Američkih Država, da, to je bio krajnji rezultat. Smatram da je to bio uspeh naše diplomatije.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, nisam vas pitao da li je to bilo zbog pritiska Sjedinjenih Američkih Država, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ali ja vas o tome obaveštavam.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Amandman, prvi amandman je bio u septembru 1995. godine. To je amandman sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3497, kojim je produžen rok koji je bio u dekretu ... Preformulisahu pitanje. Zakon koji je donet u septembru 1995. godine, i to je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3497, bio je parlamentarni zakon. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, tako se zakoni u Hrvatskoj donose.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: I Parlament je odlučio da rok bude drugačiji od onog koji je donesen Vladinom uredbom. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, Tuđmanova stranka je kontrolisala Parlament. Parlament je bio Tuđmanova institucija. Dakle, promena datuma je promena koju je donela Tuđmanova Vlada, a Parlament je to samo doneo kao zakon.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, u članu 11 tog dokumenta, što je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3497, govori se o produžetku roka na 90 dana. Je li tako?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne znam to. Mislim, morao bih da vidim dokument.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Molim da nam se pokaže član 11.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Možete videti da je u drugoj rečenici produžen rok na 90 dana. Piše: "Od dana stupanja ovog zakona na snagu."

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, dozvolite mi, molim vas, da pročitam ovo. Možemo li da vidimo član 5?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Svakako. Članom 5 se uređuje privremeno posedovanje za raseljena lica i izbjeglice te napuštene imovine. I ti ljudi, to znači vlasnici, će na kraju imati pravo da zahtevaju da te ljude, kada se vrate, isele iz svoje imovine.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: U svakom slučaju, čini se, mada bih morao da pročitam ceo dokument, ali ću prihvatiti premisu u vašem pitanju, da ... je u članu 11. došlo do promene sa 30 na 90 dana.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Želeo bih da ponudim u spis dokumente sa spiska po Pravilu 65ter koji nose brojeve 00956 i 03497.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 00956 biće dokazni predmet Odbrane broj D421, a dokument sa spiska po Pravilu 65ter...

SUDIJA ORIE: Izvinjavam se, molim vas, nastavite.

sekretar: A dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 03497 biće dokazni predmet Odbrane broj D422, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmeti Odbrane D421 i D422 primljeni su u spis.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude. Molim da se predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 00781.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ako pogledate ovo, to je amandman iz januara 1996. godine - u članu 11, što je u skladu sa dogovorom o normalizaciji odnosa između Hrvatske i Jugoslavije. I konačno, ta promena eliminiše bilo kakav rok u ovom konkretnom zakonu.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Samo želim da bude jasno da ovo nije u skladu sa dogovorom o normalizaciji, jer je to šest meseci pre nego što je donesen sporazum o normalizaciji.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Tu se kaže: "To će biti regulisano." - što znači u budućnosti.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa ... Ne vidim kako bi to moglo biti regulisano sporazumom koji još uvek ne postoji. Možda je regulisano nekim sporazumom.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, ipak, u dokumentu sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3059 ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako možemo to da predočimo, molim vas.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ovo je akt Parlamenta kojim se poništava zakon o privremenom oduzimanju i kontroli imovine, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, to je ono što se kaže u naslovu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da li ste znali da je postojala odluka ... pre nego što pređem na to ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, želeo bih da ponudim u spis dokumente sa spiska po Pravilu 65ter koji nose brojeve 00781 i 3059.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 00781 biće dokazni predmet Odbrane broj D423, a dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 03059 biće dokazni predmet Odbrane broj D424.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane D423 i D424 primljeni su u spis. Molim vas, nastavite, gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da li ste znali za odluku Ustavnog suda iz septembra 1997. godine, za odluku Ustavnog suda Hrvatske, kojom se potvrđuje Zakon o preuzimanju imovine, ali se eliminiše rok i dodaje se Zakon o kompenzaciji?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ponovo, siguran sam da sam znao za tu odluku 1997. godine. Ali 2008. godine sećanje mi je pomalo nejasno.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Molim vas da se predoči dokument koji nosi oznaku 3D00-1203. Samo radi informacije, mislim da bi trebalo da bude dokument koji nosi oznaku 3D00-1203 ... da, hvala vam.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Uzeo sam samo odlomke iz prevoda celog dokumenta, gospodine Galbraith. Ali, možete da vidite da se tu raspravlja o članu 11 u paragrafu ... u 4. paragrafu, a to bi trebalo da bude 6. stranica originala. I vidite da Sud proglašava delove zakona neustavnim. A ako idete na drugu stranicu prevoda ... ako još uvek čitate, recite mi, pa ću sačekati da završite.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Upravo sam pročitao taj paragraf. Da li želite da pročitam celu stranicu?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Samo ako vam je to potrebno, inače ću da vam skrenem pažnju na drugu stranicu, ali ne želim da vas sprečim da pročitate sve, ako želite.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, kada kažete "pročitajte ako vam je potrebno" to je prilično zbunjujuće uputstvo.

ADVOKAT KEHOE: Pa, ja sam samo želeo da se zna da nema nikakvih problema, ako želi da pročita.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Idemo na drugu stranicu ovog dokumenta.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ponovo, tu se govori o činjenici da član 11, paragraf 1 spornog zakona, utvrđuje da će pitanje povratka u vlasništvo i korišćenje imovine biti regulisano ugovorom o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije. Koliko se vi sećate u ovom trenutku da takav sporazuma nije postojao 1997. godine?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne. Ranije sam rekao da u januaru 1996. godine nije bilo takvog dogovora, ali mi smo već gledali dokument koji mislim da je od leta 1996. godine o normalizaciji odnosa. Hteo bih da ukažem na sledeće, a to je da je naš stav bio da hrvatski građani imaju pravo na svoje nekretnine i da to ni na koji način ne može biti regulisano sporazumom između Hrvatske i Jugoslavije. Dakle, kao da biste gledali na to kao na nešto što je spadalo u nadležnost Jugoslavije ... nije bilo ... mislim, da je to bio izgovor koji su koristile hrvatske vlasti u kontaktima s nama, ali po našem mišljenju, prava tih ljudi trebalo je da striktno potpadaju pod regulative hrvatskog Ustava i evropskih standarda ljudskih prava.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, vi ste videli odluku u kojoj nema rokova. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, odluka da nema roka potiče iz januara 1996. godine, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. A vi ste videli produženje ove konkretne odluke Ustavnog suda, gde se u osnovi kaže, kako mi kažemo u američkom načinu govora "nema oduzimanja bez kompenzacije", što znači da se u ovoj odluci Ustavnog suda daju mehanizmi za nadoknadu vrednosti za njihovu imovinu, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Po našem mišljenju, pitanje kompenzacije... ljudi su trebali da imaju pravo da povrate svoju imovinu, i ako je imovina bila oštećena, onda su imali isto tako pravo na obeštećenje kao i svi drugi ljudi, posebno Hrvati, odnosno, da se dobije pomoć ili kompenzacija za imovinu koja je možda bila oštećena. Mi nismo smatrali da je kompenzacija odgovarajući odgovor u slučaju da je imovina oduzeta i data nekom drugom. I, uzgred budi rečeno, nije bila samo reč o raseljenim licima, to jest ljudima koji su bili raseljeni tokom borbe 1991. godine, pa im je data ta imovina. Tuđman je pozivao Hrvate iz dijaspore. On se nadao da će doći iz Australije da žive u Krajini. Uložen je istinski napor da se izmeni struktura stanovništva Krajine, a to nije imalo nikakve veze sa smeštajem raseljenih lica. I ideja da bi ljudima bila plaćena njihova imovina koja im je oduzeta kako bi se dala nekom drugom, mi smo smatrali neprihvatljivom i da predstavlja kršenje ljudskih prava.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Mislim da odluka ne navodi da svako ko privremeno okupira imovinu može i da ostane, i da bi oni isplatili vlasniku, kao rezultat toga. Zakon predviđa, zar ne, barem kao što je napisano, da će ljudi koji su privremeno zauzeli tu imovinu, biti potencijalno iseljeni, ljudi koji su želeli svoju imovinu nazad, biće im vraćena, a ako je bilo štete na imovini ili ako je bila reč o imovini koju su koristili ti privremeni stanari, vlasniku bi trebalo da se nadoknadi za to? Da li to znate? Ne pokušavam da vas prevarim.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, znate, morao bih da pročitam sve ove dokumente. I ponavljam, ta šema na koju sam se stvarno bio usredsredio, bila je inicijalna šema, kojom je trebalo da se zapleni imovina, koja je pripadala ljudima koji su otišli nakon 30 dana, i rok je produžen na 90 dana, i to bi bio kraj priče da se tim ljudima izvrši kompenzacija kao deo ovog bilateralnog sporazuma između Hrvatske i Jugoslavije. Najzad, ove pravne prepreke su ozbiljno smanjene i na kraju odbačene.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, želeo bih da dokument koji nosi oznaku 3D00-1223 predložim da se primi u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D425.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D425 primljen je u spis.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, pitanje izbeglica, na primer, i smeštaj izbeglica u napuštenu imovinu, Hrvatska se suočila barem u to vreme, u avgustu 1995. godine, sa značajnom izbegličkom krizom, zar ne? Čak i nakon što su Srbi napustili Krajinu, Hrvati su dolazili iz Banja Luke i ... iz drugih područja, bili su potisnuti kao rezultat borbi koje su bile u toku. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Bilo je nekih dodatnih izbeglica, ali i veliki problem hrvatskih izbeglica je onaj koji su se odigrao ranije u Hrvatskoj. Očigledno je nastao još 1991. godine, a i ljudi iz Bosne su dolazili ranije u toku ratu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da li možete da da nam predočite dokument koji nosi oznaku 1D ... izvinjavam se, 1D33-0105.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: A pre nego što se dokument pojavi, ambasadore, da li biste se složili sa mnom da je posle *Operacije Oluja* oko 80 posto ljudi koji su imali imovinu u Sektoru Sever i Sektoru Jug, pobeglo i napustilo svoju imovinu?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, mislim, u izvesnom smislu, ta cifra bi bila mnogo veća, ako biste uključili i Hrvate koji su bili proterani 1991. godine, jer kao što znate, mnogi ljudi koji su imali u vlasništvu imovinu u Sektoru Sever i Sektoru Jug bili su Hrvati, ali ako želite da govorite samo o Srbima ... o srpskom vlasništvu, da, 80 posto ili možda čak i veći procenat. Ne znam.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, u pitanju je veliki broj ljudi?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Oh, da, veliki broj. Radi se o značajnom broju. Procena od 80 posto, po mom mišljenju, bi bila niska.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ovaj dokument je transkript sa sednice Vlade Republike Hrvatske od 23. avgusta, koji se bavi ovom uredbom i mogućim zakonima, i ja bih želeo da vam skrenem pažnju...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Moje stranice nisu numerisane, na žalost, pa moram da ih izbrojim od prve stranice. To je 7. stranica verzije na engleskom jeziku, uključujući i naslovnu stranicu. To je to.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: I ovo je diskusija, i ja ću vas uputiti do sredine dokumenta, na 2. paragraf koji počinje rečima: "Mislim, gospodine premijeru ..."

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako bismo mogli da pokažemo negde oko trećine nadole, rečenica počinje rečima: "Jedan od ..." Sad je na ekranu. Tamo idete. Možete li da povećate, molimo vas, kako bi moglo da se čita. Hvala. Mi ćemo početi, ako može da se uveća ovoj deo, da, tamo idemo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Razgovor se vodi oko privremenog smeštaja povratnika i kaže se: "Jedan od važnih i najvažnijih zadataka sada je privremeni smeštaj povratnika, bez obzira da li su naši povratnici ili raseljena lica iz naše susedne zemlje, Bosne i Hercegovine." Mislím da ste razgovarali o ovom pitanju na sastanku užeg kruga kabineta i da ste došli do dogovora da je to pitanje zakona o privremenom korišćenju napuštene imovine. "Mislím da, ako ne možemo da čekamo na proceduru, a ne bi trebalo, trebalo bi da usvojimo uredbu kojom se danas, u cilju obezbeđivanja kvalitetnih aktivnosti i omogućavanja da osoblje vodi brigu o ljudima, da se utvrdi ko će ići gde, kako će doći, tako da možemo da izbegnemo još veće pustošenje nego što smo doživeli na samom početku." I ja ću preskočiti sledeći rečenicu. Zatim se kaže: "Iz svih ovih zaključaka, jasno je da je najvažnija stvar da se maksimalno koordiniraju civilne vlasti, vojska i policija u obezbeđivanju lica i imovine, i u tom pogledu, upravnici okruga imaće obavezu da sarađuju sa Ministarstvom odbrane i Ministarstvom unutrašnjih poslova kada je reč o uspostavljanja zajedničke kontrole u ovim oblastima, uključujući sve kontrolne punktove." I ako pogledamo dalje ovaj dokument, i ja ću to učiniti ... to je na 5. poslednjoj stranici, jer tu se vodi značajna rasprava između ...

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Izvinjavam se, ko ovde govori?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Doktor Ivan Majdak, koji je u to vreme bio ministar u Vladi Hrvatske.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Izvinite, za šta je on bio ministar?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, samo je identifikovan kao ministar Majdak, pa ne mogu da vam kažem za šta je bio zadužen u to vreme. Diskusija u sredini paragrafa počinje rečima: "Ubrzavanje procedure ..." i pronaći ću za vas, ko ovde govori, to je premijer Nikica Valentić koji govori, gospodine ambasadore. "Ministarstvo uprave trebalo bi da ubrza proceduru rešavanja problema građana što je moguće više. Naravno, socijalna i zdravstvena zaštita, kao što smo pripremili, trebalo bi da se intenzivira u oblastima u kojima ljudi žive, bez obzira na njihovu nacionalnost. Posebna briga mora da se obezbedi za srpsko stanovništvo. Nema potrebe da pominjem koliko je važno ovo pitanje danas u političkom i humanitarnom smislu. I to mora da bude javno rečeno da svi oslobođeni koji su oslobađani po treći put, oni koji su najgori, oni moraju biti sprečeni. Nakon što je vojska prošla, a rat je praktično završen, pojavili su se neki lažni heroji koji su najopasniji za Hrvatsku u ovom trenutku." I onda ide dalje i konkretno govoriti o dekretu u sledećem paragrafu: "Dekret koji se odnosi na imovinu je veoma značajan. Mi smo svi svesni svih ustavnih ograničenja. Vi ste upoznati sa mojim stavom. Nećemo dozvoliti bilo kakvo nasilje, ali moramo da uradimo nešto. Bolje je naći preliminarno rešenje nego da se dozvoli anarhija. Naći ćemo ustavni i formalni način da se pronađe rešenje, preliminarno rešenje, koje će nas dovesti do konačnog rešenja tog pitanja. Niko ne može to da drži pod kontrolom. Mi nemamo dovoljno vojske i policije kako bi držali pod kontrolom 30.000 ili 40.000 stanova". Čini mi se, a vi ne morate da se složite, gospodine ambasadore, da barem na ovoj sednici Vlada razmatra rešenja u vezi imovine, i suština je bila da se zaštiti ova imovina od uništenja, bez obzira koje nacionalnosti je osoba kojoj imovina pripada. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Teško mi je da tumačim dokument a da ne vidim ceo dokument i ne vidim tu celu diskusiju. Dakle, mislim... ne, vi ste pročitali šta ste pročitali i tu se kaže ono što se kaže.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, vi tvrdite da je ova uredba predstavljala način da pokuša da se konfiskuje srpska imovina i oduzme stanovništvu srpske nacionalnosti hrvatsko državljanstvo?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Moja tvrdnja je da predsednik Tuđman i njegov uski krug nisu želeli da se Srbi iz Krajine vrate. On ih je smatrao kao stratešku pretnju, rak na Hrvatskoj, i da je uredba o konfiksovanju imovine bila deo strategije čiji je cilj bio da se spreči povratak Srba, a ja sam već svedočio o drugim elementima toga.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, ovo je njegov premijer koji je govorio na ovoj sednici, zar ne? Nikica Valentić?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: On se smatra kao neko ko je bio u užem krugu, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: U stvari, ne mora. On bi u formalnom smislu bio deo užeg kruga, ali on ne bi nužno bio jedan od najbližih Tuđmanovih savetnika. Na primer, Mate Granić, koji je takođe, jasno je, bio u užem krugu, isto tako nije delio Tuđmanove stavove o tome kako bi trebalo rešavati ovo pitanje. A možda nije ni Valentić.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude, ja bih zamolio uvođenje ovog dokumenta u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D427, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D427 primljen je u spis.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Upravo dolazimo do trenutka kada bismo... u stvari, ne, ja sam ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Obično je pauza u 12.30 časova, zar ne?

SUDIJA ORIE: Da, imamo još vremena. Malo me je zbunilo to što ne radimo po uobičajenom rasporedu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Molim, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Ne, malo sam zbunjen, zato što ne radimo po uobičajenom jutarnjem rasporedu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: U redu. Nastaviću.

sekretar: Izvinjavam se što prekidam, časni Sude. Dokument koji nosi oznaku 1D33-0105 je dokazni predmet Odbrane broj D426 a ne D427.

SUDIJA ORIE: Onda se dokazni predmet Odbrane broj D426 uvodi u spis. Kada govorimo o brojevima, gospodine Kuzmanoviću, shvatio sam da ste dokazne predmete Odbrane D421 i D423 ponudili u spis i da su primljeni. Iako Pretresno veće još uvek nije u mogućnosti da proveri, informisan sam da su među dokumentima koji se direktno podnose u spis.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da, tamo se nalaze, časni Sude. I nisam video da su dobili još uvek brojeve, tako...

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, predlažem da oslobodimo te brojeve D421 i D423, jer će oni biti navedeni u ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: To je u redu.

SUDIJA ORIE: Da. Onda...

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da, gospodine Kehoe?

ADVOKAT KEHOE: Znam da su moje reči drage i blizu srca Pretresnom veću, ali u 6. redu 54. stranice navodi se da govorim ja, ali u stvari, to je govorio gospodin Kuzmanović.

SUDIJA ORIE: Da. To je ... naravno, ponekad se prave greške, i obično ako postoji potreba da se naprave korekcije transkripta, napišite na papiriću i predajte ga gospođi koja radi transkripte ...

ADVOKAT KEHOE: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: ...i onda će se ona pobrinuti. U međuvremenu, gospodine Kuzmanoviću, ja pokušavam da uhvatim korak sa vašom brzinom. Kada ste se ranije bavili pitanjem naknade, shvatio sam da se radi o nadoknadi za imovinu koju neko više ne poseduje, kao rezultat zakona.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da, odnosno gubitak korišćenja, časni Sude, takođe.

SUDIJA ORIE: Gubitak korišćenja, takođe. Jer ste u jednom svom pitanju rekli da je odluka Ustavnog suda, rekli ste da ne može, odnosno kako vi to kažete u americkom žargonu, da nema razgovora bez pravedne nadoknade, što znači da oni treba da obezbede mehanizam nadoknade za svoju imovinu. Tako je barem prema ovoj odluci Ustavnog suda, zar ne? A onda se svedok nije usredsredio na sudsku odluku.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ja ću...

SUDIJA ORIE: U redu. Ne, mene ne brine odgovor. Ja sam... želeo bih da nam kažete tačno gde se u dokumentu koji ste predočavali svedoku, spominje taj mehanizam za naknadu kao i gubitak imovine. Ograničenja upotrebe, da, ali razgovor o gubitku imovine?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Naravno, časni Sude. Sada ste mi ukazali na to i izložili me pritisku. Ali pronaći ću to.

SUDIJA ORIE: Ako se nađete u toku pauze, onda ćemo vam posle pauze dati priliku da ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Mi ćemo to uraditi. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Molim da se predoči dokument koji nosi oznaku 3D00-0903.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dok čekamo da se pojavi dokument, vama je postavljeno pitanje o gospodinu Majdaku, a on je naveden u zapisniku, ambasadore, kao jedan od ministara u Vladi, samo za vašu informaciju.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, zahvaljujući gospodinu Mikuličiću, ako pogledate prevod dokumenta 3D ... ne, izvinjavam se, dokazni predmet Odbrane broj D425, to je predmet koji je vođen pred Ustavnim sudom i imamo delimičnu radnu verziju prevoda; tu se kaže, na donjoj trećini: "Prema članu 8, stavovima 1 i 5 spornog zakona, prava vlasništva su ograničena, ali bez naknade". A onda se dalje u ovom slučaju diskutuje o činjenici da cilj ovog osporavanog zakona nema uporište u prethodno pomenutom ograničenju prava na vlasništvo.

SUDIJA ORIE: Moje pitanje je konkretno bilo o gubitku imovine, a ne o ograničavanju imovinskih prava koje treba nadoknaditi, dok ste u vašem pitanju rekli da se ova odluka bavila naknadom, uključujući i, kao što sam i rekao ranije, gubitkom imovine, a ja nisam mogao da nađem to.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ja ću to pronaći, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Vraćamo se na dokument koji se nalazi na ekranu, gospodine ambasadore. Ovo je objašnjenje Vlade, Vlade Republike Hrvatske, zbog čega je Zakon o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom potreban. I, naravno, to je prilično dugačak dokument, a mi smo preveli samo deo tog dokumenta, ali ćete videti na samom početku ovog dokumenta da se govori o činjenici da su mnogi hrvatski građani srpske nacionalnosti napustili sada oslobođenu teritoriju Republike Hrvatske i konstatuje se da su oni i dalje ili na okupiranom području Hrvatske, verovatno u Sektoru Istok ili na teritoriji Srbije i Crne Gore ili Republike Bosne. Govori se o nemogućnosti, izričito se kaže da je razumljivo da uz sve uložene napore, Republika Hrvatska ne može u potpunosti i efikasno da zaštiti svu takvu imovinu i na taj način zaštititi interese vlasnika ili interese mogućih poverilaca ili interese Republike Hrvatske na čijoj teritoriji se ta imovina nalazi. I to je donekle povezano s onim što je premijer Valentić govorio u prethodnom dokumentu. Tu se, takođe, raspravlja o razlozima zašto je dozvoljeno drugim osobama koje nisu vlasnici imovine da mogu privremeno da koriste imovinu. U drugom paragrafu ... u trećem paragrafu stavlja se teret na hrvatsku administraciju da zauzme privremeno tu imovinu i propisuje ograničenja vlasnika u raspolaganju imovinom, što znači da su vlasnici u ovom slučaju, pre svega, ljudi koji su pobjegli, dakle, hrvatski građani srpske nacionalnosti, i da će se obezbediti uslovi, strogi uslovi pod kojima, prema ovom zakonu, vlasnik koji je napustio teritoriju Republike Hrvatske i imovinu, može da traži da im se vrati imovina na korišćenje i u posed. Dakle, barem u formalnom objašnjenju razloga zašto je donesen ovaj zakon, ne može se reći da je donesen ili pisan sa namerom da se uskrati građanima srpske nacionalnosti bilo njihova imovina, bilo njihovo državljanstvo, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: To se ne nalazi u odlomcima koje ste mi pročitali.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude, zamolio bih da se ovaj dokument koji nosi oznaku 3D00-0903 primi u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, izvolite?

TUŽILAC TIEGER: Časni sude, samo dve stvari. Prvo, vidim ... video sam ranije potpis. Ali samo me zanima da li možemo da imamo bilo kakve indikacije o tome kom telu ili kome je upućeno ovo objašnjenje?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Naravno. To je ... mogu to da vam obezbedim, jer taj konkretni deo nije preveden. Ovo je pismo premijera Nikice Valentića upućeno hrvatskom Saboru 31. avgusta 1995. godine, kojim se predočava ovaj predlog hrvatskom Saboru na razmatranje i objašnjavaju se razlozi potrebe za donošenjem ovog zakona. Ako

pogledate prvu stranicu, koju je potpisao gospodin Mihanović, ovo je njegova prezentacija članovima Sabora, dakle, prezentacija informacije gospodina Valentića i predloženog zakona ... u stvari, to bi trebalo da bude predlog dekreta. Možete da vidite da je pismo gospodina Mihanovića datirano, a možemo da vidimo na hrvatskoj verziji dokumenta na ekranu, to je od 7. septembra 1995. godine, a pismo premijera Valentića je od 31. avgusta. A ako želite da tokom pauze, zastupniče, možemo se ...

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, ja ne znam na šta se odnose delovi ... ili da li treba prevedene delove dokumenta ponuditi u spis. Ako je tako, želimo da nam se pruži prilika da pregledamo ceo dokument, u suprotnom, ako se ceo dokument uvodi, moramo da ga pregledamo i da vidimo koji dodatni delovi treba da budu prevedeni, svodi se na isto, ali mislim da Sud shvata naš prigovor pod ovim okolnostima.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ja nemam problema sa tim. Hteo bih da ponudim ceo dokument radi kompletности. Očigledno je da nismo dali ceo dokument na prevod zato što nismo koristili ceo dokument.

SUDIJA ORIE: Onda predlažem stranama da se ovaj dokument obeleži za identifikaciju, a očekuje se da će biti zamenjen dokumentom, odnosno, sa dva dokumenta, ako sam dobro razumeo, jedno je pismo kojim se taj dokument nudi Parlamentu, zbog toga će biti zamenjen sa dva dokumenta, a kada Tužilaštvo pregleda dokument u celini, tada ćemo odlučiti o uvođenju celog dokumenta u spis.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Svakako. I časni Sude, kako bi sve bilo kompletno kada je u pitanju ovaj dokument - postoje dva pisma, postoji uredba, a zatim imamo obrazloženje kojim se objašnjava potreba za donošenjem uredbe, da tako kažem.

SUDIJA ORIE: Da. A da li to sadrži objašnjenje o pojedinim odredbama zakona ili je samo uopšteno?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da. To je uopšteno ... tu se, zapravo, objašnjava više pojedinih odredbi zakona. BHS verzija ovog dokumenta ima šest stranica ...

SUDIJA ORIE: Da. Tako da je to manje-više obrazloženje nacrtu zakona sa pratećom prepiskom?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE: Pa, onda ćemo da dodelimo broj dokumentu i da ga označimo za identifikaciju, a onda će biti zamenjen kompletno dokumenata ovog nacrtu zakona predstavljenog Parlamentu...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: U redu.

SUDIJA ORIE: ...kao objašnjenje.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, mi ćemo nastojati da se cela stvar prevedede tako da Pretresno veće može imati kompletan dokument ...

SUDIJA ORIE: Da. Nećemo ga uvrstiti u spis sve dok ne bude preveden.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: U redu. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Ovo postaje dokazni predmet Odbrane broj D427, označen za identifikaciju

SUDIJA ORIE: I ostaje u tom statusu za sada. Gospodine Kuzmanoviću, vreme je za pauzu. Samo trenutak, molim vas.

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, do sada ste utrošili sat i 21 minut. Ja bih vas podstakao, ako nastavite u 12.20 časova, s obzirom na vaše ranije procene, da završite unakrsno ispitivanje svakako ne kasnije od... do kraja današnje sednice.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Daću sve od sebe da završim danas, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu. Nastavljamo u 12.20 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Usput, samo da obavestim strane da se reči koje su sadržane u vašem pitanju ne pojavljuju u dokumentu, u dokumentu od četiri stranice, tako da se ne pominje konfiskacija. Tako da možda mogu da vam uštedim čitanje... ako ste nameravali da čitate.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: *(isključen mikrofon)*

SUDIJA ORIE: Pa, kada kažem presuđeno, to znači da je Pretresno veće odlučilo. Hvala. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude. Moj kolega glavni zastupnik, Goran Mikuličić i gospodin Tieger malo su razgovarali o dokazima, a mi smo mislili da je primereno za nas da ih jednostavno možda obradimo sve zajedno. Zbog Pretresnog veća

ja ću sada proći kroz neke od njih i označiti ih kao dokaze jednostavno zbog toga da ih Pretresno veće ima sve na jednom mestu zbog jednostavnijeg rada.

SUDIJA ORIE: Ponavljam, ako ih predočavate Sudu zbog precedentnog prava i u odštampanoj verziji, to je u redu. Ali onda, naravno, ne moraju da budu podneta preko Sekretarijata i tako dalje, i tako dalje. Dakle, takvo podnošenje pomaže nam na praktičan način, ali ne mora nužno da znači da to postaju sudski dokazi, jer ako je ... ali naravno da bi se jako obradovali, jer u suprotnom, naše osoblje počinje štampanje svega toga, tako da bismo ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Mi ćemo uništiti više stabala za vas, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ambasadore Galbraith, želeo sam da vam skrenem pažnju na dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 02706. I to je zakon Sabora, zakon hrvatskog Sabora o programu za povratak i zbrinjavanje prognanih lica, izbeglica i raseljenih lica. O tome smo govorili ranije. On je usvojen u junu 1998. godine. Dakle, ovaj zakon, na 2. stranici ... zapravo, mi ćemo početi sa prvom stranicom. Izvinjavam se. Prva odredba ovog zakona navodi da Hrvatska priznaje neotuđivo pravo na povratak svih građana Republike Hrvatske i osoba svih kategorija koje se mogu smatrati izbeglicama. Barem na prvi pogled ovaj dokument se odnosi na sve građane, uključujući i one građane srpske nacionalnosti. Da li se slažete sa mnom, gospodine ambasadore?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. I u tom smislu to je veoma dramatična promena u odnosu na Tuđmanovu stav tri godine ranije, da su sami izabrali, odnosno, da su sami odlučili da odu iz Hrvatske i da nemaju pravo da se vrate.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ali ovo je iz juna 1998. godine, kada je predsednik Tuđman još uvek bio predsednik Hrvatske. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, jeste.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pogledajte sada treći paragraf ... tačka broj 3 na drugoj stranici, da budemo precizniji, na vrhu, tu se kaže: "Korišćenje prava na povratak, organizovanog ili spontanog isključivo zavisi od volje pojedinaca da se vrate." Hteo bih da vam postavim nekoliko pitanja o tome, i to se tiče razloga zbog kojih su ljudi napustili Hrvatsku, dakle, osoba srpske nacionalnosti. Dakle, složićete se sa mnom, zar ne, da su mnogi ljudi ili značajne grupe ljudi otišle tokom *Operacije Oluja*, jednostavno zato što nisu želeli da žive u državi Hrvatskoj? Zato je Republika Srpska Krajina i stvorena, jer nisu želeli da žive u Hrvatskoj. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Sigurno je postojala i takva kategoriji ljudi, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: A, u stvari, njihovo rukovodstvo je prilično jasno stavilo do znanja da oni ne žele da žive u Republici Hrvatskoj. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Sa izuzetkom Milana Babića, mislim da je odgovor na to pitanje, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: A kada su u pitanju ljudi koji su napustili Hrvatsku, da li se slažete sa mnom da su ljudi koji su živeli u tom delu Hrvatske pre nego što su otišli, svi glasali ili je većina njih glasala na referendumu za formiranje Republike Srpske Krajine i da postanu zaseban entitet, izdvojen iz Hrvatske?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mislim da je to tačno, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: I može da se kaže sa velikom sigurnošću, zar ne, da ljudi koji nisu želeli da žive u Republici Hrvatskoj nisu marili kakvi su zakoni ili da li će ponovo dobiti svoju imovinu, oni jednostavno nisu hteli da žive u Republici Hrvatskoj ni pod kojim uslovima?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Naprotiv. Mislim da su jako želeli da im se vrati njihova imovina. Mnogi od njih ... mislim, to je za njih bilo nešto vrlo vredno. Mnogi od njih su veoma siromašni ljudi, njihova zemlja i stoka i njihovi domovi bilo je sve što su imali. A čak i ako nisu želeli da žive u Hrvatskoj, želeli su da im se vrati imovina kako bi mogli da je prodaju. Takođe, kako su se ljudi osećali 1995. godine za vreme rata je vrlo različito, i mi smo to shvatali, od onoga kako su se možda osećali 1998. godine ili godinama kasnije. Mnogi od njih bi se predomislili i odlučili, u stvari, da hoće da žive u Hrvatskoj, pogotovo što smo mislili da Tuđmanova Vlada i vrsta nacionalizma koju je ona predstavljala neće trajati večno. I, u stvari, i nije. Nestao je 2000. godine.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Zapravo, Tuđmanova Vlada je donela u Parlamentu u junu 1998. godine ovaj Zakon o povratku, zbrinjavanju prognanih lica, izbeglica i raseljenih lica, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Ali kao što sam objasnio, to je učinila vrlo nevoljno, a tek su njegovi naslednici 2000. godine zaista prihvatili ideju povratka.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, u ovom konkretnom dokumentu, programu za povratak i zbrinjavanje prognanih lica, izbeglica i raseljenih lica, naveden je okvir kako bi ljudi mogli da podnesu zahteve za povratak njihove imovine, ukoliko odluče da se ne vrate, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Govorite o ovom dokumentu iz 1998. godine?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: To je doneto kada ja više nisam bio ambasador u Hrvatskoj, tako da stvarno nisam imao priliku da ga proučim.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Idemo na 5. stranicu. Na kraju stranice je jedan deo koji je obeležen u ovom prevodu na engleski jezik. Tu se u prvom paragrafu navode procedure za povratak za osobe koje poseduju hrvatske dokumente. I u

drugom paragrafu navodi se procedura za osobe koje nemaju hrvatske dokumente. Postoje razne kategorije lica. Ako idete na sledeću stranicu, u vezi kuća koje su ili zauzete ili kuće koji su prazne i razne kategorije ljudi koji pokušavaju da povrate svoju imovinu, ne pravi se razlika u ovom konkretnom delu između raznih nacionalnosti?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Nisam imao priliku da proučim ovaj dokument i ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: ... mislim, vi od mene tražite da budem gotovo veštak, što mislim da bih bio spreman da uradim s obzirom na moje obrazovanje, ali morao bih da proučim dokumenta i proverim prevode i razgovaram s ljudima.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude, želeo bih da se dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 02706 uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D428.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D428 primljen je u spis. Molim vas, nastavite, gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude. Gospodine sekretare, molim vas da nam predočite dokument koji nosi oznaku 3D00-1337.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Imam još nekoliko ovakvih predmeta iz Evropskog suda za ljudska prava, kroz koje bih želeo da prođem sa vama, gospodine ambasadore. Ovaj konkretni predmet je aplikacija broj 69265/01, za potrebe zapisnika. To je odluka od 8. januara 2004. godine u *Predmetu Kostić*, aplikacija je podneta 2. maja. Druga strana tog dokumenta ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Molim vas da nam okrenete 2. stranicu i da se usredsredimo na član A.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Govori se o činjenicama u predmetu i neću previše da zalazim u detalje, ali ovaj konkretnan odeljak ukratko opisuje zakone koje je usvojio Parlament, uključujući program za povratak. U slučaju ove konkretne osobe, on je napustio svoju kuću zbog *Operacije Oluja*, avgusta 1995. godine, a neko je zauzeo njegovu, kuću i on je želeo da ta osoba bude izbačena na ulicu. Nalog za iseljenje odobrio

je hrvatski sud. Osoba koja je tamo privremeno živela odbila je da napusti kuću i tokom celog procesa, koji je trajao nekoliko godina, najmanje tri godine, čovek se obratio Evropskom sudu za ljudska prava za pravni lek.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da li mogu da pogledam šta se dogodilo 19. januara?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Svakako.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Molim kraj stranice.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Kažite mi kada pročitate, pa da nastavimo.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Koliko sam shvatio, 1999. godine, Komisija za stambena pitanja ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: ...poništila...

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR:...poništila odluku... u redu. U redu, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Malo je zbunjujuće.

SUDIJA ORIE: Pre nego što pređemo na drugu stranicu, da li možemo ponovo da pogledamo vrh ove stranice. Šta se tamo...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, to je moja napomena.

SUDIJA ORIE: Nadao sam se da to što je tamo može da se proveriti.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: To je moja beleška, časni Sude, to može da se zanemari.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: To nije deo predmeta.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Istorijat celog procesa se nastavlja na trećoj strani. I kroz više pokušaja od strane osobe koja se privremeno uselila u kuću i koja nije htela da je napusti koristeći se svim sredstvima da ostane u njoj, preći ćemo na petu stranicu na kojoj se vidi da je podnosilac predstavke izrazio žalbu da mu je pravo na mirno uživanje u svojoj kući u Petrinji bilo uskraćeno i da je do sada je bio sprečen da ponovo uđe u svoju kuću i konkretno ... žalio se da je diskriminisan na osnovu svog srpskog porekla. I ako pređemo na 6. stranicu, na sredinu stranice gde se kaže: "1998. godine Parlament je usvojio", što znači hrvatski Sabor "program za povratak izbeglica i raseljenih lica koji garantuje povratak imovine ljudima koja su napustili Hrvatsku, međutim, privremeno useljeni trebalo je da budu useljeni u državne stambene jedinice." I dalje se kaže: "Vlada je tvrdila da je ovaj program donesen sa ciljem da se zaštiti javni interes, dakle, da se obezbedi povratak imovine ljudima koji su napustili Hrvatsku i čija

je imovina bila data na privremeno korišćenje drugim osobama, ali u isto vreme da se zaštite izbeglice koje su bile smeštene u kućama koje su bile u vlasništvu prethodne grupe ljudi." Dakle, ako odemo do poslednje stranice, 7. stranice, ovaj podnosilac prijave u odeljku 2 žalio se da je diskriminisan na osnovu svog srpskog porekla tvrdeći da nijedan nalog za deložaciju nije izvršen u području Petrinje, gde su vlasnici kuća osobe srpskog porekla. U paragrafu koji sledi kaže se: "Vlada Hrvatske podnela je dokument o tome da je takvih postupaka bilo i da je Sud konstatovao", to je malo niže na stranici... misli se na Evropski sud... "Evropski sud za ljudska prava konstatuje da se program za povratak podjednako primenjuje na sva lica koji su se vratila u Hrvatsku bez obzira na njihovo etničko poreklo i da nema indikacija da je podnosilac prijave bio diskriminisan u bilo kom pogledu." Dakle, program za povratak iz 1998. godine bio je početak, zar ne, možda nije nužno bio efikasan, ali barem je bilo više proceduralnih načina da se ljudi vrate u Hrvatsku?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Početak... početak više proceduralnih načina?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, pitanje je zbunjujuće. U ovom slučaju, konkretno, u *Predmetu Kostić*, se zapravo kaže da ovaj program nije u svojoj primeni diskriminatorni, što znači da se primenjuje jednako na sve građane, što znači da ova osoba u ovom konkretnom slučaju, koja je srpskog porekla, nije diskriminirana. Da li se slažete sa mnom da je ovaj zakon iz 1998. godine davao Srbima ... građanima ... hrvatskim građanima srpske nacionalnosti, mnogo bolju priliku da se vrate u Hrvatsku?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mislim da ću se složiti sa vama da su srpski ... hrvatski građani srpske nacionalnosti ovim zakonom imali bolju mogućnost da se vrate u Hrvatsku, i to je sasvim u skladu sa mojim svedočenjem, kada sam rekao da su se stvari kretale nabolje. Ako se ne pogleda taj zakon, i ako se ne prođe kroz sve ove slučajeve, ja ne mogu ... ja osećam da ne mogu da svedočim o tome da li je usavršena procedura ili druge stvari, ali rekao bih da su se stvari poboljšale.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, imam i najaviću preostale predmete 3D, i neću prolaziti kroz te preostale predmete sa gospodinom Galbraithom, koji se bave ovim istim pitanjem i ako želite, časni Sude, da vam dostavim to u pisanoj formi, učiniću to, ali postoje još četiri druga predmeta koja se konkretno odnose na ovo pitanje.

SUDIJA ORIE: Mislim da je to u stvari ... to je objavljena sudska praksa.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ako nam date nekoliko odštampanih kopija, ne previše, samo dovoljno za sudije ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Za Pretresno veće ...

SUDIJA ORIE: Da, za Pretresno veće i možda za gospodina Tiegera, takođe.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da. Ja ću to uraditi. To se nalazi u dokaznom predmetu - izveštajima Ringtail, tako da bi gospodin Tieger to već trebalo da ima.

SUDIJA ORIE: U redu, gospodine Tieger. Dakle, tamo gde kažete da se Sud poziva na statističke podatke, da li se vi pozivate na mesto gde dokument kaže da tamo gde je podnosilac molbe rekao da ne postoji nijedan poznat slučaj da je Vlada Republike Hrvatske u periodu između 1998. i 2002. godine, dakle, u periodu od četiri godine, da je bilo 15 takvih postupaka i da su u osam postupaka vlasnici dobili svoje kuće. Da li je to ta statistika?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Uvek su mi govorili da treba te stvari staviti u red kako bi se mogla napraviti statistička analiza. Gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Samo jedna sitnica, koja će, nadam se, da pojasni zapisnik. Uvodeći svoje pitanje, gospodin Kuzmanović je istakao da je u ovom predmetu spomenuto da ovaj konkretni program u svojoj primeni nije diskriminatorski. Naravno, to je jedna manja stvar, mislim da ovaj slučaj kada se pročita ukazuje da se program odnosi jednako na sve. Pretpostavljam da to pokazuje razliku između dokumenta, na prvi pogled, i načina na koji se radilo...

SUDIJA ORIE: Naravno, to je jasno, i meni je palo napamet, ako vi kažete "u toj aplikaciji" to bi moglo da označava način na koji je formulisan propis. To znači da se odnosi na sve. To je vrsta aplikacije, naravno. Druga stvar je da li u svojoj praktičnoj primeni postoji bilo kakva diskriminacija. Naravno, Evropski sud za ljudska prava ovde se ograničio na taj dokument.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: I na taj konkretan slučaj.

SUDIJA ORIE: Da. I u ovom konkretnom slučaju prigovor je odbijen, jer nije tačno da nijedan predmet protiv bilo kog Srbina nije rešen u njihovu korist, jer, u periodu od četiri godine, od 15 podnesenih aplikacija osam je rešeno u njihovu korist.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Tako je. I mislim, Časni sude, možda bi trebalo da se pročita odeljak koji sam ovde istakao na kraju odluke gde piše: "Sud primećuje da se program za povratak podjednako primenjuje na sve ljude koji su se vratili u Hrvatsku, bez obzira na njihovo etničko poreklo, i da nema naznaka da je podnosilac predstave diskriminisan u bilo kom pogledu."

SUDIJA ORIE: Da, videli smo da ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Samo da bude jasno u zapisniku, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ne, ne moramo uvoditi dokument u spis. Mi ćemo dobiti odštampanu verziju. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine Galbraith ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Zamolio bih sekretara da nam prikaže dokument koji nosi oznaku 3D00-1310.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pre nego što se pojavi ovaj dokument, želeo bih da vam postavim jedno pitanje, ambasadore, u vezi sa onim dekretom koji ste kritikovali, a radi se o dekretu od 31. avgusta 1995. godine, koji je imao onaj rok 30 dana koji je na kraju dopunjen i promenjen. Ustavni sud je doneo odluke o nekim značajnim pitanjima u vezi sa ustavnošću delova ovog zakona. Da li je, po vašem mišljenju i na osnovu vašeg zapažanja, ta odluka Ustavnog suda bila donesena kao rezultat američkog pritiska ili je to posledica Tuđmanovog uticaja, ako možete da odgovorite na to?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Vi mi dajete samo dve mogućnosti.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, ja moram da postavim pitanje, tako da ...

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, možda nije bilo ni jedno ni drugo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, ja ... ja ne mogu govorim kakvi su motivi Ustavnog suda.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam da bismo mogli da obradimo stvari jednu po jednu. Američki pritisak nije uticao na odluku Ustavnog suda s tim u vezi, da je to prilično jasno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne, to nije jasno.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da li je bilo američkog pritiska na Ustavni sud Hrvatske da donese takvu odluku?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Postojao je veoma značajan američki pritisak na Hrvatsku. O tom pritisku pisalo se u novinama. O tome se znalo u Vladinim krugovima. I da li je to uticalo na razmišljanje suda, ne mogu da kažem. Ono što ja mogu da kažem je da smo mi naglasili i u tome su nam se pridružili naši evropski saveznici, dakle, naglasili smo osnovne principe ljudskih prava, kao i ugovorene obaveze koje je Hrvatska potpisala. Sudovi često razmišljaju i o sporazumima o ljudskim pravima, i o standardima ljudskih prava, tako da ne mogu da kažem da li je to uticalo na odluku suda ili ne.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da li ste znali, da li je predsednik Tuđman imao bilo kakvog uticaja na ovaj ili onaj način na hrvatski Ustavni sud, koliko se vi sećate?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, koliko se ja sećam, a možda nisam sasvim u pravu po ovom pitanju ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ne želim da nagađate, ali ...

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Međutim, sud je institucija, koliko se sećam, koja je upostavljena kao deo ustavne strukture Republike Hrvatske, i bila je pod kontrolom Tuđmanove partije, tako da pretpostavljam da je verovatno imao neki uticaj na to ko će postati sudija i kakvi su njihovi stavovi. Mislim da ne možemo da razgovaramo o hrvatskom pravosuđu kao o potpuno nezavisnoj instituciji.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, u poređenju sa... Sjedinjene Američke Države su takođe vršile istu vrstu pritisaka i argumenata ... možda ne nužno vi, ali na Vladu Srbije u vezi sa pitanjima ljudskih prava u tom vremenskom okviru, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Kakav uspeh ste imali sa njima u poređenju sa Hrvatskom?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mi smo imali daleko veći uticaj na Hrvatsku nego što smo imali na Srbiju, jer je ... jer je, prvo, Hrvatska jako zavisila od Sjedinjenih Američkih Država za događaje koji su doveli do povratka okupirane teritorije, Erdutskog sporazuma i okončanja muslimansko-hrvatskog rata, jer su Tuđman i hrvatski narod videli da je njihova budućnost povezana sa zapadom i želeli su da ih Sjedinjene Američke Države podrže u nastojanju da Hrvatska na kraju postane deo ... NATO-a i Evropske unije. A Srbija je imala manje takvih ambicija. Sjedinjene Američke Države su nametnule sankcije Srbiji zajedno sa ostatkom Ujedinjenih nacija. Iskoristili su svoju vazдушnu nadmoć protiv Srbije ... ili bosanskih Srba u 1994. i 1995. godine, a zatim, naravno, došlo je i do rata na Kosovu 1999. godine. Dakle, situacija je bila potpuno različita.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine ambasadore, rekli ste da je Hrvatska postala prilično zavisna od Sjedinjenih Američkih Država u mnogim situacijama koje su se događale tokom tog vremenskog perioda. Da li se slažete sa mnom da su i Sjedinjene Američke Države takođe na neki način veoma zavisile od Hrvatske? Da li biste se složili sa činjenicom da je *Operacija Oluja* dovela do olakšanja situacije u Bihaću i da je nastavila vojne operacije u Bosni i Hercegovini što je na kraju dovelo do Dejtonskog sporazuma?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mislim da su *Operacija Oluja* i naknadna kampanja u Bosni i Hercegovini bile od ključne važnosti za dolazak do Dejtonskog sporazuma. Ali ne, ne bih rekao da su Sjedinjene Američke Države zavisile od Hrvatske. To nije bilo područje od vitalnog interesa za Sjedinjene Američke Države. Naš nacionalni opstanak uopšte nije od toga zavisio. Mi smo veoma želeli da se rat okonča i videli smo da je Hrvatska imala ključnu ulogu da se rat okonča, i to zaista seže do 1993. godine kada

smo počeli da radimo na pregovorima da se okonča muslimansko-hrvatski rat i da se formira Federacija. Videli smo da je Hrvatska u ovom trostranom sukobu imala tu pokretačku ulogu i mislim da je to bio uspeh naše diplomatije da smo dobili hrvatsku i bosansku vladu na istoj strani, i uspehi smo da Hrvatska odbaci neke od Tuđmanovih tvrdih nacionalističkih stavova kako bi se dobio pozitivan rezultat. Ali ja ne verujem da su Sjedinjene Američke Države zavisile od Hrvatske na isti način na koji je Hrvatska zavisila od Sjedinjenih Američkih Država.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, da li biste se složili sa mnom da je Hrvatska vojska pokrenula vojnu akciju, a ne NATO, ne američka vojska, ne Ujedinjene nacije? Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, NATO je počeo glavnu kampanju bombardovanja 30. avgusta 1995. godine, tako da ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U Bosni, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. I to je bilo u tom periodu kada su Hrvatska vojska i Armija Bosne i Hercegovine napravile značajan vojni prodor. NATO nije bio vazduhoplovna snaga Federacije. To nije bila njegova uloga. Bombardovanje je bilo odgovor na masakr na sarajevskoj pijaci, ali je efekat bio ... nanošenja velike štete Vojsci bosanskih Srba, a posebno njihovim sistemima komandovanja i kontrole, i onda su postojale snage na terenu koji su bile u stanju da to iskoriste.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pogledajmo sada dokument na ekranu, gospodine ambasadore. Ovaj dokument je od 2. decembra 2006. godine, to je statistički grafikon ili tabela koja nam pokazuje povratak raseljenih lica i manjina u više različitih kantona Republike Hrvatske. Ako pogledate ovaj dokument u sredini, tu piše ukupan broj povratnika u sredini, a u levom delu tog dokumenta su ljudi koji su se, zapravo, vratili. A ako pogledate pri dnu dokumenta, imate razne ukupne vrednosti, a u drugoj koloni su povratnici iz Jugoslavije, u trećoj koloni su povratnici iz Bosne, i četvrta kolona su povratnici iz Sektora Istok. I barem prema ovom dokumentu od 2. decembra 2006. godine, nešto više od 90.000 povratnika vratilo se u Hrvatsku iz Jugoslavije. Dakle, meni bi u izvesnoj meri to značilo, da su većinu tih povratnika ako ne i sve, činile osobe srpske nacionalnosti, zar ne?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Mislim da je to verovatno ... mislim da je to verovatno tačno, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, u roku ... od 2000. do 2006. godine, ako se sećam tačnog broja, imali smo od oko 41.000 povratnika pa do nešto više od 90.000 povratnika i to samo iz Jugoslavije u Hrvatsku?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, da, kako se čini, to je tačno.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, ovde smo dobili područja podeljena posebno po kantonima i možete videti da se pod brojem 15 sa leve strane navodi Šibensko-kninska županija, koja je bila deo Sektora Jug, i vidimo da je preko 21.000 povratnika na tom području samo iz Jugoslavije do 2006. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Bacio sam pogled tačno tamo i da, video sam tu brojku.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Na desnom delu dokumenta, ambasadore Galbraith ... odnosno, pre nego što pređemo na desni deo dokumenta, mislim da se nalazi ukupan broj povratnika, i to je broj od 342.701 povratnika, dakle, i raseljenih lica i manjina, što je odmah sa leve strane, ukupan broj povratka manjina je oko 123.000 i nešto više ljudi. Kada pogledate desnu stranu dokumenta, tamo gde piše da treba da se vrate ljudi koji su otišli, prema ovim kategorijama, to su ljudi koji su u postupku, bilo planiranja, bilo organizovanja povratka u Hrvatsku i, opet, tu imamo ljude iz Šibensko-kninskog područja. Njih ima 1.332 ljudi, a kada imate ukupno nekih drugih 11.000 ili 12.000 ljudi koji su planirali da se vrate bilo iz Jugoslavije ili iz Bosne i Hercegovine u Hrvatsku, dakle, ovo je prilično veliki broj, zar ne, kada pogledate broj povratka?

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Imam problema da napravim razliku između povratnika i ljudi koji planiraju da se vrate.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, ja sam se malo izgubio, u stvari, ne zbog toga šta vi radite ... ali možda sam ja previše spor ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ne, ne, časni Sude ...

SUDIJA ORIE: Dakle, ako ne žurite kada kažete, na primer, da je u ovoj koloni, taj broj, onda mogu da pratim.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: U redu.

SUDIJA ORIE: Stvarno imam poteškoća.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Uradiću tako. Prvo ćemo da pogledamo levu stranu dokumenta, časni Sude, i ako idete na dno dokumenta, gde je broj 332.701, onda u kolonama levo od ukupnog broja - sve su povratnici koji su u različitim kategorijama na dan 2. decembra 2006. godine. A ako pogledamo ukupan broj povratnika, hrvatskih povratnika i manjina, ukupan broj je gotovo ... nešto više od 340.000 ... 342,701. Nadam se da je jasno, časni Sude.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine Galbraith, povratnici su iz HP, što je u osnovi Sektor Istok, zar ne? HP ili Hrvatsko Podunavlje je bivši Sektoru Istok?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Mislim, ako vi kažete da je to to, u redu, a šta je HP ... mislim da razumem šta te reči znače, ali ako mi kažete da je to bivši Sektor Istok, prihvatit ću to na vašu reč.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da. U toj koloni se nalazi ukupno 23.584 osobe koji su se vratili iz HP u Hrvatsku. Da li biste se složili sa mnom da su ljudi koji su se vratili iz Hrvatskog podunavlja u Hrvatsku prvenstveno bili građani srpske nacionalnosti?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Mislim, po logici, to bi trebalo da bude tačno, da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Znači, ako dodamo građane, pre svega, srpske nacionalnosti koji su se vratili u Hrvatsku, koje vidimo u koloni HP, to je 23.500, sa onim, iz kolone, koji su se vratili iz Jugoslavije, što je otprilike nešto više od 90.000 ili skoro 91.000 izbeglica, dobija se otprilike 110.000 ili 111.000 ljudi koji su se vratili do 2006. godine, pre svega, osoba srpske nacionalnosti. Da li je to tačno? Ako su ovi brojevi tačni.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. Ali, zar ne bi takođe trebalo uključiti povratnike iz Bosne?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Trebalo bi, i to je sledeće što sam želeo da vas pitam. I oni bi, takođe, uglavnom bili Srbi. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: S obzirom da Vlada Hrvatske nije tretirala Hrvate kao manjinu i verovatno ne bi bilo vrlo mnogo Muslimana, mislim da bi i taj broj trebalo da bude uključen i naravno, srpske izbeglice su išle u Republiku Srpsku, deo Bosne.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dakle, najmanje do 2006. godine, ako su ovi brojevi tačni, dobili smo blizu 120.000 Srba koji su se vratili u Republiku Hrvatsku?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: A plus još nekih 10.000 koji su izgleda želeli da se vrate i bili su deo tog procesa.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, mislim da je to verovatno tačno.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U pravu ste, ambasadore.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, molio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemam nikakav prigovor, časni Sude, na dokument u principu, samo želim da proverite sa braniocem poreklo dokumenta.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Svakako.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretara, dokument može da bude primljen u spis uz mogućnost da Tužilaštvo pozove Pretresno veće da preispita svoju odluku.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D429.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D429 primljen je u spis.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ako želite nešto da dodate, izvolite.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Hvala. Mislim da postoji nešto drugo što je interesantno u vezi sa ovom tabelom, a to je sledeće: ako pogledate brojeve u županijama koje su u bivšim Sektorima Sever i Jug.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Sisak?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: U stvari, gledao sam Ličko-senjsku županiju.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Zadarsku županiju.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Šibensko-kninsku županiju. O, da. I šta bi još trebalo da se pogleda ... Oh, da ... tu je Karlovačka županija i Sisačka županija je bila tamo. Tako da biste mogli ... ako pogledate manjine tamo, 32 ... oprostite mi zbog moje matematike ... 47...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Zato sam ja postao advokat.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: 57. Pa, dobija se oko 81.000 povratnika od 180.000 stanovnika koji su otišli. To je za mene ... veoma ohrabrujući broj.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine ambasadore.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude, ja bih ... ili gospodine sekretare, molim vas da nam predočite dokazni predmet Odbrane broj D214.

SUDIJA ORIE: Pre nego što krenemo dalje, da pokušam da razumem tačno, pošto u ovom naslovu nema mnogo informacija. Dozvolite mi da pokušam da razumem. Županije su imena područja u koja su se ljudi vratili, da li je to tačno?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: A da li uključujete, na primer, nepoznate županije? Da li je bilo ljudi koji su se vratili u nepoznate županije? Da, razumljivo, ali iz Bosne i Hercegovine nema mnogo, ali ja sam samo pokušava da shvatim šta ... šta nam ovo zaista govori. Povratnici koji su bivša raseljena lica.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Mislim da se broj, časni Sude, odnosi na hrvatske državljane koji su bili raseljeni tokom rata, koji se vraćaju u ta područja.

SUDIJA ORIE: Da. U redu. Onda sam barem razumeo kako vi to tumačite. A zatim povratak manjina ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Koje su, zapravo, u tri kolone.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, vidimo odakle su došli i kuda su otišli.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: I onda je ukupan broj manjina samo sabiranje svega ovog. Ukupnom broju povratnika dodaju se i bivša raseljena lica ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE: ... pa onda manjine, povratnici, a zatim ljudi koji treba da se vrate.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Mislim da to treba da znači da ljudi koji su otišli s namerom da se vrate. To je kako sam ja protumačio, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. I ja to tako shvatam. A onda imamo zahteve za povratak.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. A onda imamo izbeglice. Kakva je to kategorija?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: To su izbeglice, ljudi koji nemaju poseban status u smislu državljanstva, ali su jednostavno izbeglice iz određenih područja ... a ne nužno iz Hrvatske i Bosne, već jednostavno izbeglice iz tog dela bivše Jugoslavije.

SUDIJA ORIE: To je prilično veliki broj da su samo izbeglice?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Odakle dolaze? Gde idu?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Sa Kosova ili iz drugih mesta bivše Jugoslavije.

SUDIJA ORIE: Da. Da li to može da znači, takođe, da se izbeglicama smatraju ljudi koji su napustili Hrvatsku?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Moglo bi se smatrati, časni Sude. Mislim ... Mislim da mogu biti jedna od kategorija, odnosno ljudi koji su uključeni u tu kategoriju.

SUDIJA ORIE: Da. A onda imamo doseljenike. Odakle oni dolaze?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Bilo odakle.

SUDIJA ORIE: Bilo odakle. I onda ukupan broj osoba, to su sve kategorije, da li je to...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: To je tačno. Sve kategorije na desnoj polovini te tabele, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Barem sada razumem kako tumačite ovu tabelu i šta nam ona govori, to je februar 2006. godine.

SVEDOK GALBRAITH: Da li mogu da dodam jedno zapažanje u vezi ove kategorije doseljenika.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: U stvari, to je decembar, časni Sude, decembar 2006. godine.

SUDIJA ORIE: Da, da. Shvatam, to je američki način pisanja datuma, a ne evropski način.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da. Izvinjavam se.

SVEDOK GALBRAITH: Kategorija doseljenika, verujem, ako samo gledamo gde su ljudi otišli, ti ljudi su bili verovatno Hrvati koje je Tuđman želeo da dovede da nasele Krajinu umesto srpskog stanovništva, i kažem to zbog toga što su ... županije u koje su dolazili ti doseljenici uglavnom bivši Sektori Sever i Jug. Ono što pada u oči, naravno, koliko malo ljudi je želelo da se zaista nastaniti u tim mestima.

SUDIJA ORIE: Da. A sada samo za moju informaciju, u koju županiju spada Knin?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, to je kategorija 15.

SUDIJA ORIE: Kategorija 15. Da. Šibensko-kninska županija, da, vidim to. Vi ste to pominjali ranije. Da, mislim da sad razumem o čemu se radi. Hvala.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Iako, naravno, vi ne biste trebali da svedočite, pretpostavljam, gospodine Tieger, da ovo objašnjenje tabele ne izaziva bilo kakav prigovor.

TUŽILAC TIEGER: Ne, ne. Svakako ne u odnosu na verovanje gospodina Kuzmanovića u ovu informaciju. Želeo sam da otkrijem o čemu je ovaj dokument, da li

je deo nekog većeg dokumenta, odakle je informacija koja razjašnjava ovaj dokument i tako dalje.

SUDIJA ORIE: Da. A ja sam ograničen na ono što vidim na dokumentu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Mi ćemo podatke dostaviti Tužilaštvu.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude ... odnosno, gospodine sekretare, zamolio bih dokazni predmet Odbrane broj D214.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Dok čekamo da se dokument pojavi na ekranu, gospodine ambasadore, to je zapisnik sa zatvorene sednice Vlade Republike Hrvatske koja je održana 5. oktobra 1995. godine. Vidite da su na ovoj sednici prisutni: premijer, doktor Granić - ministar inostranih poslova; ministar Jarnjak, - ministar unutrašnjih poslova; doktor Hebrang - ministar zdravlja i nekoliko drugih ministara i potpredsednika Vlade. Imamo dnevni red na drugoj strani, i to je konkretno pitanje o kom želim da razgovaramo. Prvo vam pokazujem dnevni red, a zatim idemo na zapisnik. U dnevnom redu se govori o informaciji o ubistvu devet civila u selu Varivode, o tome smo nešto čuli tokom ovog suđenja. Jeste li upoznati sa tim uopšte, gospodine ambasadore?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: O tome šta se desilo u Varivodama?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Naravno da sam bio upoznat u to vreme, i mi smo pokrenuli ovo pitanje na veoma oštar način kod hrvatske Vlade.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ako pogledate 8. stranicu ili zapravo, delimični nacrt prevoda, bar što se tiče rezimea, i daću vam broj 3D u donjem desnom uglu. To je 0696. I pre nego što pređem na sam transkript, daću vam sažet pregled tog transkripta tako da možete da shvatite neki kontekst, gospodine ambasadore. Ovde ministar unutrašnjih poslova izveštava o ovom incidentu, kao i o merama koje su preduzete od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, nakon održane rasprave koju je predvodio premijer Valentić.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude, u stvari, ovo je već dokazni predmet Odbrane broj D214. Preći ćemo na dokazni predmet Odbrane broj D215. I ići ćemo na stranicu koja se završava brojem 0681.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Opet ću da naglasim da je reč o zatvorenoj sednici. Dakle, nema javne rasprave, nema novina, nema paradiranja pred kamerama televizije, samo da vam dam kontekst. Ovo je zatvoren sastanak u Skupštini sa ovim konkretnim ljudima koji su navedeni u dnevnom redu. U paragrafu pre ovog izlaganja premijera, gospodin Jarnjak govori na kraju u suštini šta će se dogoditi nekoliko narednih dana i kaže: "Mi ćemo imati podatke. Dakle, vrlo brzo ćemo biti u mogućnosti da javno

objavimo imena lica koja su počinila to delo." On, u suštini, informiše prisutne o tome šta on preduzima, a premijer Hrvatske govori na sledećih nekoliko strana, i mislim da je veoma važno, s obzirom na činjenicu da se radi o zatvorenoj sednici ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Izvolite, gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se, samo pre nego što završimo sa ovom stranicom, primetio sam da se prethodni paragraf, onaj koji je pročitao, oslanja na raniji komentar svedoka u vezi sa ... sa incidentom u Varivodama, i mislim da bi moglo da bude korisno da svedok to vidi ili da se pročita.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Naravno. Odnosi se na optužbe koje je izneo Hrvatski helsinški komitet u vezi sa ovim incidentom. A možda se odnosi i na politizaciju onoga što se na ovaj ili onaj način dešavalo u Varivodama u vezi sa istragom.

SVEDOK GALBRAITH: Pa, mislim da je ono što ste ranije pročitali zapravo još relevantnije, tu se kaže: "Kažem da je pritisak javnosti, međunarodne javnosti sa svih strana izuzetno veliki, a ovo je pokušaj ... mi smo već izdali saopštenje juče ... u ponedeljak, objavili smo saopštenje juče, treba ponovo objaviti saopštenje kao odgovor na optužbe koje je izneo Hrvatski helsinški komitet, jer ovo je sada svakako pogodna klima i aktivnosti vezane za izbornu kampanju koja je već započela i svi pokušavaju da ovaj incident iskoriste tako kako odgovara njihovoj sopstvenoj sferi interesa." To je malo teško pratiti.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Prevod?

SUDIJA ORIE: Da. To je naše iskustvo, gospodine Galbraith, da kad jednom počnete čitanje, brzina govora se povećava. Prevodioci su nas stigli. Molim vas, nastavite, i molim vas da usporite ili da se zaustavite.

SVEDOK GALBRAITH: Mislim da je izjava malo zbunjujuća, teško je razumeti, ali mislim da ono što je ovde važno i što je sasvim u skladu sa mojim ranijim zapažanjima, jeste ova rečenica: "Kažem da je pritisak javnosti, međunarodne javnosti sa svih strana izuzetno veliki". To je ono što je njih brinulo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, hajde da vidimo šta govori premijer pri dnu te stranice i na sledećoj stranici. Na dnu stranice, premijer govori o ... i ja ću početi u sredini: "Ali, iznad svega, želim da kažem ovde za zapisnik i zbog svoje odgovornosti, država u kojoj se ubijaju civili, bez obzira ko je u pitanju, tako da država ne može da interveniše ... "

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Sada molim sledeću stranicu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: ... "i koja ne može da zaštiti civile, ta država nema šanse da postigne ciljeve za koje se borimo. Ja potpuno razumem da ima malo od

svega, osvete, pohlepe i nasilja, ali moramo ovome pridati najveću moguću važnost. Razgovarao sam o tome najozbiljnije sa predsednikom države, koji jedini ima mogućnost, jer on ima ovlašćenja nad načelnikom štaba vojske, a Vlada nema ni formalnih, ni *de facto* ovlašćenja po tom pitanju, pa zato ja lično, a ja ću ovo da kažem u svakoj prilici, neću ostati miran kao čovek dok ne pronađemo počinioca i dok isti ne bude kažnjen. To je veoma značajno za svakoga ko živi u ovoj državi. Niko ne može da ubije bilo koga, naročito ne nevine starije ljude, i da to radi u ime viših ciljeva. Nema viših ciljeva zbog kojih bi se ovo moglo smatrati opravdanim, i to se ne može ni na koji način jednostavno zaboraviti. Još jednu važnu stvar želim da kažem, događaji ove prirode izazivaju veliku štetu nama, političku i ekonomsku. Hrvatska ne može da se pridruži Savetu Evrope, nema integracije u međunarodne finansijske institucije. Vi koji sutra idete u Vašington videćete ... ja sutra putujem u Varšavu ... takva pitanja i pritisci s kojima ćemo mi biti suočeni." Izjava ide dalje u veoma oštrom tonu na ostatku ove stranice i nastavlja se na sledećoj stranici. Molim vas, pogledajmo sledeću stranicu, poslednji paragraf, završava premijer Valentić i kaže: "Dakle, ovo je veoma ozbiljno. A ja vam govorim svoje stavove kao čovek i kao premijer i ponavljam da sam svestan da u takvoj strašnoj situaciji u kojoj su raseljene stotine hiljada ljudi, izbeglica i u kojoj su ljudi ubijeni, i gde se svakakve stvari događaju, ali to je test za državu, a taj test države leži u činjenici da vidimo da li mi to možemo da zaustavimo ili ne možemo. Govoriti o tržišnoj ekonomiji, govoriti o demokratiji, u situaciji kada se ubijaju ljudi, dame i gospodo, to jednostavno ne postoji. Uvedimo vojnu upravu, uvedimo policijsku upravu, bilo šta, otvorimo logore, postavimo bodljikavu žicu, ali ne možemo da dozvolimo da imamo kauboje koji hodaju naokolo i ubijaju ljude." Dakle, to zvuči kao nešto što biste vi rekli, gospodine ambasadore?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Kad bih ja to mogao tako elokventno da kažem kao što je rekao premijer Valentić, ali sam već svedočio o ovom pitanju, i ponoviću. Bilo je mnogo pristojnih ljudi u Vladi Republike Hrvatske, kojima se nije svidelo ono što se dešavalo. Već sam govorio o ministru spoljnih poslova, gospodinu Graniću. Nisam imao toliko puno kontakata sa Valentićem, ali ovo je sasvim sigurno da je ovo vrlo oštra izjava i znak da je on osoba od integriteta.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Da li je ton ove izjave koju je dao premijer jedne zemlje, s obzirom da se radi o zatvorenoj sednici, zvučao kao da je to Vlada koja nije imala želju da spreči da se ovakve stvari dešavaju?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Bilo je ljudi u Vladi koji nisu želeli da se ovo događa, ali moram da vam skrenem pažnju na nešto što je premijer Valentić rekao ranije u toj izjavi, a ako se vratite na prethodnu stranicu, ja ću vam to pokazati.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Svakako. Da, pri vrhu stranice kada se govori o predsedniku.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da li je to - da. On kaže: "Razgovarao sam o tome najozbiljnije sa predsednikom države, koji jedini ima mogućnost, jer on ima ovlašćenja nad načelnikom štaba vojske, a Vlada..." znači Vlada premijera i njegov kabinet "...nema ni formalnih, ni *de facto* ovlašćenja po tom pitanju". I u hrvatskom

sistemu kakav je bio pod Tuđmanom, predsjednik je bio glavni za nacionalnu bezbednost i Ministarstvo odbrane i Ministarstvo inostranih posao, a ne premijer.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Vi ćete se složiti sa mnom, da nisu bili samo premijer Valentić i ministar inostranih poslova Granić, već da je bio značajan broj ljudi u hrvatskoj Vladi, koji su se gnušali i želeli da se ovo zaustavi po svaku cenu?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, bilo je i drugih, apsolutno. I mislim da se to i vidi. To je jedan od razloga zbog koga verujemo da je naš pritisak bio efikasan jer smo zapravo imali saveznike u okviru hrvatske Vlade, u hrvatskoj javnosti, među nevladinim organizacijama. I mislim čak i u hrvatskom narodu, i vi vidite to vrlo jasno 2000. godine, kada su održani izbori i kada su ljudi velikom većinom glasali za predsjednika i premijera, koji su omogućili da se vrati onoliki broj ljudi kao što smo videli u onoj prethodnoj tabeli.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Želeo bih da vam pokažem veoma kratki video-snimak, gospodine ambasadore. Traje verovatno manje od 15 sekundi.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Imamo i transkript. Tu su dvojica ljudi i mislim da se radi otprilike oko četiri reda, i prevodilačke kabine imaju transkript.

(video snimak)

general Ratko Mladić: ... hoće, sve dok ne budu totalno poraženi kao u Srebrenici i Žepi.

(kraj video snimka)

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Ovaj konkretni insert prikazuje nešto što je rekao general Mladić, on je govorio o tome šta bi se potencijalno moglo desiti u Bihaću, slično onome što se dogodilo u Srebrenici i Žepi, i to je bio stvarni strah, a vi ste o o tome govorili. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da. To je bio prilično stvaran strah. Samo kad ga vidim, prožima me jeza kada pomislim šta bi se dogodilo da je uspeo da zauzme Bihać.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, želeo bih da se ovaj kratki insert uvrsti u spis. Insert nosi oznaku 3D00-1356.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, tekst se ne pojavljuje u transkriptu. Tu se jednostavno kaže: "prikazan video snimak". Bilo je samo nekoliko redova.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Bila su četiri reda. Zašto ne bismo jednostavno ponovo prikazali, časni Sude, a možemo i da nadamo se da će se ući u transkript. Dovoljno je kratak.

SUDIJA ORIE: Mogu li prevodioci da rade na osnovu transkripata i da transkript odražava engleski prevod reči koje su izgovorila lica koja se pojavljuju? Molim da se ponovo pusti video snimak.

(video snimak)

(tehničke smetnje)

SUDIJA ORIE: Molim vas, pustite još jednom.

(video snimak)

general Ratko Mladić: ... i drugih zemalja.

reporter: Gospodine generale, da li će Muslimani iz Bihaća još dugo provocirati srpsku odbranu u području Ribića i...

general Ratko Mladić: Hoće, sve dok ne budu totalno poraženi kao u Srebrenici i Žepi.

(kraj video snimka)

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da li je sada bolje, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Primetio sam da su sada i pitanje i odgovor ušli u transkript. Čuo sam da je prevedeno i na francuski, a mislim da je original na audio zapisu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine ambasadore, da li vam je poznata operacija Vojske Republike Srpske Krajine koja je trebalo da bude izvedena združeno sa vojskom bosanskih Srba pod nazivom *Operacija Mač*, otprilike u ovo vreme?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Kodno ime operacije mi sada ništa ne govori ... ne mogu da se setim šta je to, ali sam znao da su Vojska Republike Srpske Krajine i vojska bosanskih Srba zajednički napadale Bihać.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Samo sam želeo, časni Sude ... mi smo ... izvolite, gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Samo sam želeo da primetim da nakon što je gospodin Kuzmanović predložio uvođenje inserta video snimka u spis, pojavilo se pitanje prevoda, dakle ...

SUDIJA ORIE: U redu.

TUŽILAC TIEGER: ... da li bismo mogli da se vratimo na sve ono.

SUDIJA ORIE: Hvala vam što ste me podsetili na to, gospodine Tieger. Da li mogu da pretpostavim da nemate prigovor?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, da, to je potpuno tačno. Ali izgleda kao isti video snimak koji smo već videli. Samo želim da se potvrdi da imamo to u celini i mogu li ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da. To je bio insert koji je prikazala Odbrana gospodina Gotovine u uvodnoj reči.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC TIEGER: I imamo ... izgleda da se radi o istom razgovoru koji je prikazan u drugim kontaktima. Tako da dokle god imamo ceo intervju, ja sam zadovoljan.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Da, imate ceo intervju.

TUŽILAC TIEGER: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Da li to znači da je ceo intervju u spisu?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ne verujem, časni Sude. Mislim da smo videli razne inserte tog intervjua.

SUDIJA ORIE: Razne inserte, odvojene delove. Onda, gospodine sekretare, ovaj deo dobiće broj ...

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D340.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D340 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude. Hteo bih da se pozove dokument o *Operaciji Mač* koji nosi oznaku 3D00-0773. A mi smo tražili da se ovaj dokument prevede na engleski, časni Sude, i to pre dosta vremena. Nije još preveden i želeo sam da

zamolim mog kolegu Gorana da pročita samo jedan deo ovog dokumenta na hrvatskom, i to će biti prevedeno na engleski i onda ću postaviti pitanja gospodinu Galbraithu o tome.

SUDIJA ORIE: Da. Iako je zadatak simultanih prevodilaca da rade takve prevode, čitanje malih delova obično ne izaziva prigovore, tako da možemo to da uradimo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Radi se o malom delu, časni Sude, i zatražili smo prevod pre dosta vremena.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Molim vas, prikažite taj dokument tako da možemo svi zajedno da ga pratimo, iako je to dokument samo na BHS-u.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Dakle, ovaj dokument je informacija Glavnog štaba Vojske Republike Srpske i to iz Odeljenja za bezbednost, i to je pod nazivom "Realizacija zadatka iz operativne akcije *Mač*", što znači Mač 1, i ja ću to pročitati iz originalnog dokumenta, samo mali deo ovog dokumenta. Tu se kaže ovako: "Početkom meseca jula ove godine, komanda Glavnog štaba Srpske vojske Krajine napisala je direktivu o izvođenju *Operacije Mač* koja se odnosi na aktivna dejstva prema Petom korpusu sa ciljem potpunog njegovog slamanja. *Operacija Mač* trebala je po planu otpočeti dana 15. jula", ovde se misli na 1995. godinu, kao u naslovu "u ranim jutarnjim časovima. U operaciji su angažovane snage komande *Pauk*, deo snaga 21. i 39. korpusa. U sklopu operacije (u toku njenih priprema) komandant Srpske vojske Krajine je odlučio da upotrebom bioloških sredstava, metodom trovanja artikala široke potrošnje (brašno, šećer, ulje, tečni deterdženti za pranje posuda) ilegalnom trgovinom proda Petom korpusu i time izazove masovnija oboljenja boraca i njihovo izbacivanje iz stroja. Inkubacija traje od pet do sedam dana". Čitam fus notu: "Normalna doza isporobana je na ilegalnom prebjegu ustaške vojske, Marjanović Goranu, ubrizgavanjem u tekući obrok, a za koga ne znaju međunarodne humanitarne organizacije. Za tri dana javili su se gore navedeni simptomi koji su trajali šest dana. Pružena mu je ljekarska pomoć, što je vjerovatno umanjilo dužinu trajanja reakcije." "Sredstvo je u obliku praška koji se proizvodi u Republici Srpskoj. Ako se uzme u većim količinama i zavisno od otpornosti organizma, mogu nastupiti smrtonosne posledice. Inače, pri normalnoj upotrebi izaziva stomaćne bolesti, proliv, glavobolju i grčeve u stomaku. Zaključno sa danom 22. julom 1995. godine, nismo registrovali slučajeve oboljenja. Obezbeđenje artikala za prodaju Petom korpusu i ubrizgavanje u iste sredstava za onesposobljavanje žive sile, vršio je obavestajni centar iz obavestajne uprave Glavnog štaba Vojske Jugoslavije lociran u Topuskom, u kojoj akciji su učestvovali pukovnik Zimonja Nikola i potpukovnik Krković Milan uz angažovanje privatnog biznismena Nišević Nenada iz Gline."

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Hvala vam na strpljenju i što ste ovo saslušali, gospodine ambasadore. Da li vam je ova konkretna *Operaciji Mač* osvežila sećanje u vezi s tim da li su združene snage Vojske bosanskih Srba i Vojske Republike Srpske Krajine planirale ovakvu operaciju?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pa, ja sam znao, kao što sam već svedočio, o zajedničkoj operaciji Vojske Republike Srpske Krajine i Vojske bosanskih Srba koje su nameravale da zauzmu Bihać, što je očigledno isto kao i ono što govorimo ovde, kada se govori o slamanju Petog korpusa. E sada, što se tiče drugog dela ovog dokumenta koji govori o pokušaju trovanja pripadnika Petog korpusa, te informacije nisam imao, koliko se najbolje sećam, ali radi se o prilično dramatičnoj stvari.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, zamolio bih da se ovaj dokument uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Možemo da ga označimo za identifikaciju ako je potreban... (*preklapanje govornika*) ... prevod ...

TUŽILAC TIEGER: To bi bilo verovatno pametnije, ali stojim vam na raspolaganju, časni Sude. Mislim ... oprostite ... gledam prevod koji mislim da se ne podudara sa ovim. Ali, generalno govoreći, nemam prigovor, međutim, ako će se dokument nezavisno prevesti, onda pretpostavljam da bi ga trebalo preispitati.

SUDIJA ORIE: Istovremeno, gospodine Kuzmanoviću, ono što se desilo sada, osim onog je malog dela koji govori o slamanju Petog korpusa, zapravo smo dobili dugačku priču o upotrebi otrova, o čemu je svedok rekao: nemam pojma o tome. To, naravno, nije odgovarajući način postupanja. Trebali ste prvo da postavite pitanje svedoku u vezi sa tom operacijom, trebali ste da ga pitate da li je znao za postojanje bilo kakvih izveštaja o tome da se koristio otrov za eliminisanje protivnika i možda ste mu mogli dati jedan ili dva detalja kako bi osvežio svoje sećanje, ali sada to postaje čitava demonstracija.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni sude, verovatno bih tako učinio da sam imao prevod, i izvinjavam se što sam potrošio malo više vremena nego ...

SUDIJA ORIE: Ne radi se samo o vremenu, gospodine Kuzmanoviću. Mislim da razumete. Ne krivim vas zbog utrošena dva minuta. Ja vas krivim zato što ste čitali dugačku priču o užasnim stvarima koje su nameravane da se dogode a svedok o tome ništa ne zna. Trebalo je prvo sa svedokom da ispitajte da li možemo da očekujemo bilo kakav iskaz svedoka o ovim pitanjima. U suprotnom, to je samo demonstracija. A videli smo puno puta u ovom predmetu situaciju kada dobijamo dugačka objašnjenja o tome ko je bio uspešan u nečemu ... ko je bio užasna osoba, koje jedinice su bile užasne. Ja ne govorim sada o jednoj ili drugoj strani.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Imaću to na umu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ali hajde da pokušamo da ovde ne stvaramo đavole i anđele bez obzira ko bi mogli biti đavoli i anđeli, već da se držimo činjenica.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Uradiću tako, časni Sude.

SUDIJA ORIE: I uzgred budi rečeno, to se ne odnosi samo na vas, odnosi se na sve timove strana u postupku, i na Tužilaštvo i na Odbranu. Gospodine Kuzmanoviću, gledam na sat i vidim da nam je ostalo još dva minuta.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Imam samo poslednji deo, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Koliko vam treba vremena za taj poslednji deo?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Pa, možda još pet dodatnih minuta ako ...

SUDIJA ORIE: Dodatnih pet minuta. Izložiću se opasnosti da me kolega koji ima zasedanje posle podne okrivi za ovo.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Okrivite mene, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Pa, to ne pomaže, gospodine Kuzmanoviću. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vama na ponudi u svakom slučaju.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Gospodine ambasadore, vi ste rekli da su ovi napadi na Bihać u velikoj meri izvođeni sa teritorije Republike Hrvatske. Je li tako?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Ne. Ne, rekao sam da su izvođeni sa teritorije Republike Hrvatske, ali ja ... ja ... koliko se ja sećam, većina napada na Bihać izvodila je Vojska bosanskih Srba.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali bez obzira na to, hrvatska teritorija se delimično koristila i za napad na Bihać. Je li tako? Na zaštićenu zonu Bihać. Jer kao što ste rekli, Hrvatska je imala obavezu da spreči napade sa svoje teritorije i ...

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Samo čekam prevod.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Oh, izvinjavam se.

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Pre nego što odgovorim na vaše pitanje sa - da.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Mrkšić je, naravno, bio general Jugoslovenske narodne armije i koristio je Sektor Jug zajedno sa Mladićem da bi izvodio napade na Bihać. Da li je to tačno?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: General Mrkšić je bio komandant Vojske Republike Srpske Krajine koga je tamo postavio Milošević i stoga je komandovao snagama Vojske Republike Srpske Krajine koje su napadale Bihać.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: U redu. Želeo sam da vam postavim samo još nekoliko pitanja koja se odnose na Bihać, konkretno u vezi sa prisustvom Ujedinjenih nacija u Sektoru Jug. General Forand je bio komandant Sektora Jug koji je bio stacioniran u Kninu, da li ste to znali, kanadski general?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Da, siguran sam da sam to znao.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: On je ovde svedočio pre nekoliko nedelja i na nekoliko mesta, to je u transkriptu na stranici 4.401, u redovima od 10 do 17, i na stranicama 4.402 i i 4.403, u redovima od 20 do 25, kao i u prvom redu, navodim ovo zbog zapisnika, rekao je da nije znao da je Bihać bio zaštićena zona Ujedinjenih nacija. Želim da vas pitam sledeće: vi ste se intenzivno bavila Ujedinjenim nacijama tokom vremena dok ste bili ambasador u Hrvatskoj, možete li da nam objasnite kako je to bilo moguće, ako sada znate, da komandant Sektora Jug ne zna da je Bihać bio zaštićena zona?

TUŽILAC TIEGER: Teško je ... oprostite, časni Sude, ali teško je zamisliti kako bi ovakva vrsta ispitivanja bilo nešto drugo osim nagađanje. Kako ovo može da pomogne Pretresnom veću?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako svedok ne zna, on može da mi kaže da ne zna.

SUDIJA ORIE: Slušao sam prevod na francuski tako da sam upravo došao do kraja. Da, pitanje koje vi postavljate poziva se na mnogo stranica u transkriptu, a onda ne vidim pitanje. Ali, ako ste razumeli pitanje, da li možete jednostavno da odgovorite, i gospodine Galbraith, ako možete, pozivam vas da to uradite.

SVEDOK GALBRAITH: Sve što mogu da kažem jeste da bih bio vrlo iznenađen i zaprepašćen, da budem iskren, ako general koji je komandovao snagama Ujedinjenih nacija nije znao da je Bihać bio zaštićena zona. Ali ja ne mogu da odgovorim na vaše pitanje kako je ... kao, dakle, da li je stvarno tačno da on nije znao, jer ja to ne znam, i kao drugo, kako je moguće da on ne zna.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Poslednja tema o kojoj bih želeo da porazgovaram sa vama, odnosno, poslednje pitanje bi bilo ... da li se slažete sa mnom da, imajući u vidu celovito rešenje problema, kako u Hrvatskoj, tako i u Bosni i Hercegovini, da je Hrvatska postala deo rešenja a nije bila deo problema?

SVEDOK GALBRAITH – ODGOVOR: Hrvatska je bila žrtva 1991. godine, postala je deo problema 1993. godine, a postala je deo rešenja 1995. godine, a zatim je postala deo problema odmah nakon vojnih operacija, i na kraju u kasnim 90-tim godina i naravno nakon promene vlasti 2000. godine je postala uglavnom deo rešenja.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: To je sve što imam, časni Sude. Hvala.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Kuzmanoviću.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine ambasadore.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, da li smo dobili D broj za to ...

SUDIJA ORIE: Da li smo dobili D broj za to, dobili smo ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Obeležen za identifikaciju ...

SUDIJA ORIE: ... D broj, ali bi trebalo da nosi i oznaku da se obeležava za identifikaciju za sada, zato što još nemamo prevod, a ni gospodin Tieger još nije zauzeo konačan stav.

sekretar: Časni Sude, dokument koji nosi oznaku 3D00-1310 postaje dokazni predmet Odbrane broj D341 označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretaru.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Možete li nam dati neke indikacije, gospodine Tieger, znam da nas i gospodin Galbraith sluša, koliko će vam vremena trebati za dodatno ispitivanje svedoka, imajući u vidu da još uvek Odbrana gospodina Čermaka nema pitanja za svedoka.

TUŽILAC TIEGER: Pa, sigurno ćemo završiti ... osim ako Pretresno veće ne bude imalo mnogo pitanja ... završićemo tokom prve sednice sutra.

SUDIJA ORIE: Da li je za dodatno ispitivanje dovoljna prva sesija ili treba cela sesija?

TUŽILAC TIEGER: Ne, ne bi trebalo cela, i mislim ...

SUDIJA ORIE: Koliko vam treba vremena?

TUŽILAC TIEGER: Za sada po mojoj proceni 45 minuta do sat vremena, ali preispitaću to večeras.

SUDIJA ORIE: Preko noći se obično to vreme poveća, zar ne?

TUŽILAC TIEGER: Zapravo, to može da ide u oba smera, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. To je dobro. Da čujemo od timova Odbrane. Gospodine Kehoe, izvolite?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Naravno, ako postoji bilo kakav dalji komentar na dodatno ispitivanje, to bi bilo sve što bismo imali.

SUDIJA ORIE: Da, naravno. Teško je dati procenu ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Isto i kod nas, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Isto. U najmanju ruku, gospodine Galbraith, mogli biste biti sigurni da ćemo završiti sutra, nadam se, ne prekasno tokom jutra, jer mi ćemo... Sada ćemo prekinuti, ali ne pre nego što vam kažem da ne smete da razgovarate ni sa kim drugim o dosadašnjem svedočenju, niti o onome što ćete svedočiti sutra. Prekidamo do sutra ujutro u 9.00 časova, i čini mi se da je to u sudnici broj 2, gospodine sekretare. Gospodin sekretar klima glavom potvrdno, da. Dakle, sudnica broj 2.

Sednica je završena u 13.52 h

Nastavlja se u četvrtak, 25. juna 2008. godine u 9.00 h.

FOND ZA HUMANITARNO PRAVO

